

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

SPECIALISTIČNO DELO

**PRIMERJALNA PRESOJA PROSTOVOLJNIH
RAZKRITIJ V LETNIH POROČILIH SLOVENSКИH
ZAVAROVALNIC**

Ljubljana, september 2008

LEA JAKOPIN

IZJAVA

Študentka Lea Jakopin izjavljam, da sem avtorica tega specialističnega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom dr. Slavke Kavčič, in da v skladu s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah dovolim njegovo objavo na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 01.10.2008

Podpis: _____

KAZALO VSEBINE

UVOD.....	1
1 DEJAVNOST ZAVAROVALNIC.....	4
1.1 Zavarovalništvo.....	4
1.2 Slovenski zavarovalniški trg	7
2 LETNO POROČILO V ZAVAROVALNICI.....	8
2.1 Pravni in strokovni okviri ter sestava letnega poročila	8
2.2 Interesne skupine oz. uporabniki letnega poročila.....	10
3 RAZKRITJA V LETNEM POROČILU ZAVAROVALNICE.....	11
3.1 Opredelitev pojma razkritje.....	11
3.2 Obvezna razkritja	12
3.2.1 Obvezna razkritja k računovodskemu dela letnega poročila	12
3.2.2 Obvezna razkritja k poslovnemu delu letnega poročila	12
3.2.3 Posebnosti razkritij, ki so veljale za zavarovalnice do konca leta 2006	13
3.2.4 Posebnosti razkritij, ki veljajo za zavarovalnice od začetka leta 2007 naprej	19
3.3 Prostovoljna razkritja.....	20
3.3.1 Vrste prostovoljnih razkritij.....	20
3.3.2 Dejavniki, ki vplivajo na prostovoljna razkritja	23
3.3.3 Komunikacijski kanali prostovoljnih razkritij	26
3.3.4 Družbeno poročanje kot iniciativa za prostovoljno razkrivanje	28
3.3.5 Priložnosti prostovoljnih razkritij v letnem poročilu	29
3.3.6 Nevarnosti prostovoljnih razkritij v letnem poročilu.....	31
4 ANALIZA RAZKRITIJ V LETNIH POROČILIH SLOVENSКИH ZAVAROVALNIC ZA POSLOVNO LETO 2006	33
4.1 Predstavitev slovenskega zavarovalnega trga v poslovnem letu 2006 in izhodišča za analizo.....	33
4.2 Predstavitev Adriatic Slovenice, Zavarovalne družbe, d. d.....	35
4.3 Predstavitev Zavarovalnice Maribor, d. d.	38
4.4 Predstavitev Zavarovalnice Tilia, d. d.....	40
4.5 Predstavitev Zavarovalnice Triglav, d. d.	43
4.6 Predstavitev Generali Zavarovalnice, d. d.....	45

4.7 Predstavitev Merkur zavarovalnice, d. d.	47
4.8 Predstavitev Grawe Zavarovalnice d. d.	49
4.9 Predstavitev Slovenice Življenje, življenjske zavarovalnice, d. d.	50
4.10 Predstavitev Vzajemne, zdravstvene zavarovalnice, d. v. z.	52
4.11 Predstavitev NLB Vita, Življenjske zavarovalnice, d. d.	55
4.12 Povzetek ugotovitev analize razkritij v letnih poročilih slovenskih zavarovalnic.....	57
4.13 Povzetek rezultatov časnika Finance v »tekmovanju« Najboljše letno poročilo 2006.....	60
 ZAKLJUČEK.....	 62
 LITERATURA IN VIRI.....	 63
 PRILOGA.....	 1
Opredeleitev splošnih pojmov v zavarovalništvu	1
 KAZALO SLIK	
Slika 1: Struktura portfelja zavarovalnice AS glede na bruto obračunano premijo 2006 (v %).....	36
Slika 2: Struktura portfelja zavarovalnice ZM glede na bruto obračunano premijo 2006 (v %)	38
Slika 3: Struktura portfelja zavarovalnice Tilia glede na bruto obračunano premijo 2006 (v %).....	41
Slika 4: Struktura portfelja zavarovalnice Triglav glede na bruto obračunano premijo 2006 (v %)	43
Slika 5: Struktura portfelja zavarovalnice Generali glede na bruto obračunano premijo 2006 (v %).....	46
Slika 6: Struktura portfelja zavarovalnice Merkur glede na bruto obračunano premijo 2006 (v %)	47
Slika 7: Struktura portfelja zavarovalnice Grawe glede na bruto obračunano premijo 2006 (v %)	49
Slika 8: Struktura portfelja zavarovalnice Slovenica Življenje glede na bruto obračunano premijo 2006 (v %) %)	50
Slika 9: Struktura portfelja zavarovalnice Vzajemna glede na bruto obračunano premijo 2006 (v %).....	53
Slika 10: Struktura portfelja zavarovalnice NLB Vita glede na bruto obračunano premijo 2006 (v %) ...	55

KAZALO TABEL

Tabela 1: Tržni deleži zavarovalnic v letu 2006 (v %)	34
Tabela 2: Višine bruto obračunane premije letu 2006 (v mio EUR) posameznih zavarovalnic zajetih v analizo	35
Tabela 3: Analiza razkritij po SKL 2007 zavarovalnice AS	36
Tabela 4: Prikaz prostovoljnih razkritij zavarovalnice AS	37
Tabela 5: Analiza razkritij po SKL 2007 zavarovalnice ZM	38
Tabela 6: Prikaz prostovoljnih razkritij zavarovalnice ZM	39
Tabela 7: Analiza razkritij po SKL 2007 zavarovalnice Tilia	41
Tabela 8: Prikaz prostovoljnih razkritij zavarovalnice Tilia	42
Tabela 9: Analiza razkritij po SKL 2007 zavarovalnice Triglav	43
Tabela 10: Prikaz prostovoljnih razkritij zavarovalnice Triglav	44
Tabela 11: Analiza razkritij po SKL 2007 zavarovalnice Generali	46
Tabela 12: Analiza razkritij po SKL 2007 zavarovalnice Merkur	48
Tabela 13: Analiza razkritij po SKL 2007 zavarovalnice Grawe	49
Tabela 14: Analiza razkritij po SKL 2007 zavarovalnice Slovenica Življenje	51
Tabela 15: Prikaz prostovoljnih razkritij zavarovalnice Slovenica Življenje	51
Tabela 16: Analiza razkritij po SKL 2007 zavarovalnice Vzajemna	53
Tabela 17: Prikaz prostovoljnih razkritij zavarovalnice Vzajemna	54
Tabela 18: Analiza razkritij po SKL 2007 zavarovalnice NLB Vita	55
Tabela 19: Razvrstitev letnih poročil finančnih ustanov po skupnem seštevku točk	61

UVOD

Zavarovalništvo je finančna dejavnost, ki je izjemno pomembna za stabilen razvoj gospodarstva posamezne države. Zavarovalnice se v Sloveniji v finančnem in računovodskem vidiku obravnavajo ločeno od drugih gospodarskih družb, saj zanje obstajajo specifične normativne ureditve zaradi narave dejavnosti. Slovenske zavarovalnice so se z vstopom Slovenije v gospodarski prostor Evropske unije soočile z novimi izzivi tudi na področju poročanja v letnih poročilih.

Letno poročilo družb je sestavljeno iz (drugi odstavek 60. člena Zakona o gospodarskih družbah - ZGD-1):

- bilance stanja,
- izkaza poslovnega izida in
- priloge s pojasnili k izkazom.

Za velike in srednje kapitalske družbe, dvojne družbe ter tiste majhne kapitalske družbe, s katerimi vrednostnimi papirji se trguje na organiziranem trgu, pa so v skladu z ZGD-1 obvezni še (prvi odstavek 60. člena ZGD-1):

- izkaz denarnih tokov,
- izkaz gibanja kapitala in
- poslovno poročilo.

Gre torej za družbe, ki so zavezane revidirati letna poročila. Letna poročila teh družb mora pregledati revizor na način in pod pogoji, določenimi z Zakonom o revidiranju.

Priloga s pojasnili se nanaša na obvezna razkritja, ki jih morajo družbe vključiti v svoje letno poročilo. ZGD-1 v 69. členu določa obvezna razkritja za vse družbe. Za družbe, ki so zavezane k revidiranju, pa mora priloga s pojasnili vsebovati tudi razkritja, ki jih predpisujejo posamezni računovodski standardi. Vsaka družba si sama izbere vrstni red razkritij, pomembno je le, da so za uporabnike pregledna in razumljiva.

Pravila o obveznih razkritjih v letnih poročilih zavarovalnic v Sloveniji so do 31. 12. 2006 določali SRS 32 – Računovodske rešitve v zavarovalnicah, Sklep o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL 2007 in ZGD – 1. Od 01. 01. 2007 pa za slovenske zavarovalnice velja poročanje po Mednarodnih standardih računovodskega poročanja – MSRP.

Pojem »prostovoljna razkritja« se nanaša na razkritja, ki so zunaj računovodskih izkazov in jih ne določajo računovodski standardi, zakoni ali pravila borze vrednostnih papirjev in drugi predpisi. Lahko rečemo, da se vsako podjetje samo odloči, katera prostovoljna razkritja so v letnem poročilu primerna, pomembna in uporabna. Podjetja, ki se odločijo za prostovoljna razkritja, se želijo od drugih razlikovati po večji količini kakovostnih informacij o poslovanju,

ki jih ponujajo zunanjim uporabnikom. Prostovoljna razkritja se pojavljajo predvsem v poslovnem delu letnega poročila (Horvat, 2003, str. 62).

Podjetje lahko torej v svoje letno poročilo zajame neobvezna oziroma prostovoljna razkritja, če jih njihovi uporabniki pričakujejo in mu bo takšno razkrivanje koristilo pri nadaljnjem poslovanju. Prostovoljna razkritja so torej tista, ki so zunaj računovodskih izkazov in so možna ter pogosto zaželena. So predstavitve znanja in izkušenj poslovodstva in so ponavadi v vzajemni zvezi z računovodskimi informacijami. Nanašajo se na kakovostne informacije, ki jih vsebujejo letna poročila podjetij (Horvat, 2003, str. 62). Po mnenju Meeka, Robertsa in Graya (1995, str. 3) pa so prostovoljna razkritja lahko tudi računovodske, strateške in neračunovodske narave, vendar ni nujno, da se pojavljajo samo v poslovnem delu računovodskega poročila, ampak tudi v računovodskem poročilu.

Problem, ki sem ga v specialističnem delu preučila, je raznolikost razkritij v letnih poročilih slovenskih zavarovalnic z vidika obveznosti poročanja po Sklepu o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih – SKL 2007 in z vidika poročanja zavarovalnic o prostovoljnih razkritjih. Kljub temu, da za zavarovalnice v Sloveniji v finančnem in računovodskem vidiku obstajajo specifične normativne ureditve, lahko rečem, da je na področju poročanja v letnih poročilih še veliko odprtih možnosti za prostovoljna razkritja. Ker je letno poročilo dostopno vsakomur, je še toliko bolj priporočljivo razmisliti o tem, katere ter koliko podatkov in informacij bo zavarovalnica razkrila. Pozorna mora biti na to, da ne bo razkrila bodisi poslovnih skrivnosti bodisi s tem izgubila konkurenčne prednosti.

Cilj specialističnega dela je preučiti in presoditi značilnosti ter raven razvitosti razkrivanja informacij v letnih poročilih slovenskih zavarovalnic za poslovno leto 2006. Skladno s ciljem sem:

- predstavila pomen, vrste in značilnosti razkritij v letnih poročilih zavarovalnic,
- predstavila različne možne vrste razkritij v zavarovalni dejavnosti,
- predstavila strokovne in pravne okvire za obvezna razkritja v letnih poročilih zavarovalnic v Sloveniji,
- primerjalno analizirala način, vrste in značilnosti razkrivanja informacij v letnih poročilih slovenskih zavarovalnic za poslovno leto 2006 glede na določbe Sklepa o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL 2007 in ugotovila prisotnost prostovoljnih razkritij.

Trdim, da na področju razkrivanja v letnih poročilih slovenskih zavarovalnic ne obstajajo bistvene razlike v načinu in vrsti predstavljenih informacij. V specialističnem delu sem analizirala obvezna razkritja, ki jih posebej za zavarovalnice določa Sklep o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL 2007, in morebitna prostovoljna razkritja, ki se pojavljajo v poslovnem delu letnega poročila posamezne zavarovalnice. Trdim, da zavarovalnice v svojih poročilih ne razkrijejo niti vseh s Sklepom o letnem poročilu in

trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL 2007 določenih razkritij, tako ni pričakovati, da bi predstavljale še dodatna prostovoljna razkritja.

Primerjalno sem analizirala letna poročila 10. slovenskih zavarovalnic za leto 2006 od skupno 15. tako kompozitnih kot specializiranih zavarovalnic, ki so v letu 2006 zbrale več kot 10 milijonov evrov bruto obračunane premije. Najprej sem primerjala prisotnost obveznih razkritij, ki jih določa Sklep o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL 2007, nato sem ugotavljala prisotnost prostovoljnih razkritij v posameznih poslovnih delih letnih poročil. Predpostavljam, da imam na voljo dovolj gradiva o razkrivanju informacij v letnih poročilih gospodarskih družb v Sloveniji. Predpostavljam, da vzorec letnih poročil zavarovalnic, ki sem jih analizirala, predstavlja reprezentativno raven poročanja v Sloveniji.

Specialistično delo je sestavljeno iz štirih glavnih poglavij, tematika pa je dodatno razdeljena v podpoglavja. V prvem poglavju sem predstavila zavarovalništvo kot dejavnost in prikazala razmere na zavarovalniškem trgu.

V drugem delu sem se posvetila ključni temi t. j. letnim poročilom, kjer sem opredelila zakaj zavarovalništvo poleg splošnih pravnih in strokovnih okvirov, ki veljajo za vse gospodarske družbe, obravnavajo tudi posebni pravni in strokovni okviri. Ker so letna poročila javno dostopna, sem v nadaljevanju predstavila tudi posamezne interesne skupine oz. bralce poročil.

V tretjem poglavju sem zajela razkritja kot obvezen del letnega poročila in prostovoljna razkritja, ki jih zavarovalnice lahko prikažejo skladno s svojimi odločitvami. V podpoglavju, ki govori o prostovoljnih razkritjih, sem prikazala vrste le-teh, dejavnike, ki vplivajo na njihovo izbiro, načine, kako prostovoljna razkritja najdejo pot do posameznih interesnih skupin, prikazala pa sem tudi njihove priložnosti in nevarnosti v letnih poročilih.

V četrtem poglavju sem strnila teoretične osnove in jih praktično predstavila s primerjalno presojo razkritij v letnih poročilih slovenskih zavarovalnic. Kot protiutež sem prikazala in povzela rezultate tekmovanja za najboljše letno poročilo, ki ga izvaja slovenski časnik. Specialistično delo sem zaključila s sklepnimi ugotovitvami.

1 DEJAVNOST ZAVAROVALNIC

1.1 Zavarovalništvo

Zavarovalništvo je gospodarska panoga in pomemben del finančnega sistema, saj ima zaradi možnosti pridobivanja likvidnih sredstev in investiranja le teh relativno velik vpliv na razvoj narodnega gospodarstva. Sredstva, ki jih ustvari s prodajo svojih zavarovalnih produktov, predstavljajo akumulacijo prihrankov, ki so usmerjeni v investicije. Le-te pa so nujen pogoj za gospodarsko rast (Pavliha, 2000, str. 44)

Zavarovanje je temeljna dejavnost zavarovalnic in pomeni »ustvarjanje gospodarske varnosti z izravnanim gospodarskih nevarnosti«. Pri tem je gospodarska varnost cilj, izravnavanje nevarnosti pa sredstvo za doseg tega cilja. Namen zavarovanja je zaščita oseb ter premoženja pred nepredvidljivimi dogodki, ki lahko povzročijo škodo, ter zaščita širših družbenih interesov na področju ekonomske in socialne varnosti. Zavarovanje je izrazito storitvena dejavnost (Boncelj, 1983, str. 14).

Zavarovanja so po svoji naravi zelo specifični »produkti«. Temeljijo na različnih družbenih in psiholoških funkcijah, predvsem pa zmanjšujejo strah pred eksistenčnimi riziki. Zavarovanja nekateri teoretiki povezujejo z organizacijo iger na srečo, v bistvu pa je njihova skupna značilnost določena negotovost, ki se običajno pojavlja v človeku v obliki strahu oziroma negotovosti – ali (je) vstop v tako razmerje koristen in ali bo prinesel določen pozitiven rezultat. Tako teorija govori o dejavnosti, ki se opravlja s strahom. Trženje zavarovanj je tako v prvi vrsti povezano z občutkom nevarnosti, ki je prisoten pri ljudeh. Dejstvo je, da človek živi v določeni negotovosti in z nevarnostmi, ki ga obkrožajo. Občutek negotovosti teži k večji skrbi in k prizadevanju, da si ustvari določeno varnost. Ta občutek ni posledica dejanskega življenja ljudi in pogojev, v katerem človek živi v sedanosti, temveč predvsem posledica vplivov obvestil medijev. Tako trženje zavarovanj v teoriji pogosto imenujemo trženje nevidnega blaga (Ivanjko, 1999, str. 24).

Zavarovanje ima določene naloge oziroma funkcije, ki določajo njegovo pomembnost za okolje, v katerem deluje. Boncelj (1983, str. 180) navaja pet osnovnih funkcij zavarovanja:

- Ustvarjanje gospodarske varnosti

To je najpomembnejša funkcija zavarovanja. Pomeni gotovost, da bo morebitna gospodarska škoda povrnjena z zavarovanjem. Njen namen je izravnavanje oziroma časovno in prostorsko uresničevanje gospodarske varnosti.

- Izravnavanje nevarnosti

Ta pojem vključuje prenašanje, nošenje, prevzemanje, porazdeljevanje in odpravljanje nevarnosti.

- Odpravljanje motenj v gospodarskem funkcioniranju

Ta naloga predstavlja odpravo gospodarske škode, ki lahko nastane pri opravljanju gospodarske dejavnosti nekega gospodarskega subjekta. Zaradi povezanosti gospodarskih subjektov se ta motnja prenese na delovanje celotnega narodnega gospodarstva. Zato vsi subjekti težijo k preprečevanju posameznih motenj, pri čemer jim uspešno pomaga zavarovanje tako, da prevzame določene nevarnosti in morebitno škodo.

- Ohranjanje nepretrganosti narodno gospodarskega procesa

Z zavarovanjem stalno odpravljamo motnje v narodno gospodarskem procesu, ki so razporejeni v prostoru in času ter tako stalno vzpostavljamo narodno gospodarski proces.

- Ohranjanje življenjske ravni

Življenjska raven se ohranja z zavarovanjem oseb proti škodam, ki nastanejo zaradi nevarnostnih dogodkov, ki jim je izpostavljen vsak posameznik (bolezni, invalidnost, nezgode, starost, smrt, brezposelnost).

Zavarovalništvo je v sodobnem svetu pomembna gospodarska dejavnost za zagotavljanje socialne, zdravstvene, ekonomske, gospodarske in drugih oblik varnosti. Po svoji naravi in načinu opravljanja temeljnega poslovanja ter uradni klasifikaciji dejavnosti nudijo zavarovalnice v sodobni družbi svoje storitve, zato sodijo v t. i. storitveno ali neproizvodno dejavnost. Zavarovalnice podajajo obljubo in pravno zavezo, da bodo v primeru nastanka nekega negotovega dogodka delno ali v celoti, kar je odvisno od vrste in obsega sklenjenega zavarovanja, oškodovancu ali osebi, na katero se nanašajo koristi sklenjenega zavarovanja, izplačale dogovorjen znesek denarja (odškodnino ali zavarovalnino), ali svojemu zavarovancu neposredno vrnile poškodovano stvar, predmet, napravo ali objekt v prejšnje stanje (asistenčne usluge zavarovalnice) (Žnidarič, 2004, str. 535-536).

Gospodarsko si stojita nasproti dva subjekta: zavarovalnica in nevarnostni subjekt. Za nevarnostni subjekt je najpomembnejša gospodarska korist gospodarska varnost, ki jo dobiva, in odškodnina, če mu nastane škoda. Za zavarovalnico pa je najpomembnejša gospodarska korist premija (Boncelj, 1983, str. 21). Pravno pa si stojita nasproti dva pravna subjekta: zavarovatelj in zavarovalec. V zavarovalnem razmerju je nasproti zavarovalcu samo ena zavarovalnica kot zavarovatelj (Boncelj, 1983, str. 22).

Za zavarovalnice je pomembno, da ponujajo različne vrste zavarovanj in v sklopu tega različne produkte, tako da zadovoljijo potrebe različnih ciljnih skupin zavarovancev. Zavarovanja v grobem delimo na osebna, premoženjska in druga zavarovanja.

V sklop osebnih zavarovanj lahko štejemo življenjska, pokojninska, nezgodna, zdravstvena in rentna zavarovanja. Namen premoženjskega zavarovanja je zagotavljanje povrnitve škode, ki bi nastala v premoženju zavarovanca ob nastanku zavarovalnega primera. Premoženjsko ali škodno zavarovanje obsega (Ivanjko, 1999, str. 22):

- zavarovanje stvari (kjer je predmet zavarovanja stvar) in
- zavarovanje premoženjskih pravic (kjer je predmet zavarovanja čista premoženjska pravica, npr. kreditna zavarovanja).

Za posameznike ter gospodarstvo je posebej pomembno načelo obvladovanja tveganj v zavarovalnicah. Zavarovalnica mora biti vedno sposobna izpolniti vse obveznosti, zlasti tiste, ki izhajajo iz sklenjenih zavarovalnih pogodb. Tveganje v zavarovalnicah je mogoče obvladovati na več načinov (Pavliha, 2000, str. 111):

- S kapitalsko ustreznostjo

Dolžnost zavarovalnice je, da vedno razpolaga z ustreznim kapitalom, ki je odvisen od obsega in vrste zavarovalnih poslov, ki jih opravlja, ter tveganj, ki jim je izpostavljena pri opravljanju teh poslov.

- Z ustreznimi zavarovalnotehničnimi rezervacijami

Zavarovalnice morajo v zvezi z zavarovalnimi posli, ki jih opravljajo, oblikovati ustrezne zavarovalnotehnične rezervacije, ki so namenjene kritju prihodnjih obveznosti iz zavarovanj in morebitnih izgub zaradi tveganj (časovno izravnavanje nevarnosti).

- S kritnim premoženjem

Kritno premoženje je premoženje zavarovalnice, ki je namenjeno kritju prihodnjih obveznosti iz zavarovanj, ki jih sklepa zavarovalnica, in morebitnih izgub zaradi tveganj, ki izhajajo iz zavarovalnih poslov ter v zvezi s katerimi je zavarovalnica dolžna oblikovati zavarovalnotehnične rezervacije.

- S pozavarovanjem, sozavarovanjem

Pozavarovanje je zavarovanje presežkov nad stopnjo lastnega izravnavanja ene zavarovalnice pri drugi zavarovalnici, registrirani kot aktivno pozavarovanje. Sozavarovanje pa predstavlja hkratni in vzporedni prevzem gospodarske nevarnosti pri več zavarovalnicah, pri čemer vsaka prevzame en del in ga zavaruje s posebnim zavarovalnim pravnim razmerjem.

- Z obvladovanjem likvidnosti

Zavarovalnica je dolžna gospodariti z viri in naložbami tako, da je v vsakem trenutku sposobna izpolniti vse dospele obveznosti.

1.2 Slovenski zavarovalniški trg

V začetku devetdesetih let 20. stoletja se je v slovenskem zavarovalništvu začelo novo obdobje. Še pred osamosvojitvijo Slovenije in spremembo političnega ter gospodarskega sistema je bil marca 1990 sprejet zvezni zakon o temeljnih sistema zavarovanja premoženja in oseb, ki je sprožil strukturne in organizacijske premike v slovenskem zavarovalništvu. Zavarovalnice so se pri tem soočile z vrsto težav, saj so bile obremenjene s preteklo ureditvijo, v kateri je bila njihova poglobljena skrb varovanje družbene lastnine. Glede na zvezni zakon iz leta 1976 so bile zavarovalnice namreč monopolni javni zavodi. Zakon iz leta 1990 je pomembno posegel v organiziranje in funkcijo zavarovalnic in jih izenačil s podjetji. Do takrat zavarovalništvo ni zavzemalo visokega mesta na lestvici pomembnih dejavnosti znotraj narodnega gospodarstva. V Sloveniji so zavarovalnice imele vse lastnosti netržnih institucij. Na tako stanje je vplivalo tudi zunanje okolje zavarovalnic, ki zaradi razvitega sistema solidarnosti in vzajemnosti ni spodbujalo prebivalstva k nakupu zavarovalniških storitev (Končina, 1992, str. 314).

Po osamosvojitvi leta 1991 je Slovenija na področju zavarovalništva ohranila v dotedanji Jugoslaviji veljavne zakone. Slovenski zavarovalniški trg je bil do tedaj nerazvit in nekonkurenčen. Iz do tedaj skoraj edine slovenske zavarovalnice Triglav so se nekako odcepile nekatere njene poslovne enote in postale samostojne zavarovalnice. Koprška enota zavarovalnice Triglav je postala zavarovalnica Adriatic, mariborska enota je postala Zavarovalnica Maribor, novomeška enota pa Zavarovalnica Tilia. Šele leta 1994 je bil sprejet nov zakon o zavarovalnicah, ki je v zavarovalništvo vnesel vrsto novosti, vendar pa je tudi ta zakon omejeval možnost vstopa tujcev na slovenski zavarovalniški prostor, kar je še naprej zaviralo konkurenčnost na trgu.

V obdobju od osamosvojitve Slovenije in spremembe gospodarskega sistema do vstopa Slovenije v EU se je zavarovalniški trg vseeno močno razvil in postal vse bolj konkurenčen. Število zavarovalnic je naraslo, kljub temu pa ni mogoče trditi, da je zavarovalni trg v Sloveniji popolnoma konkurenčen.

Zaradi prostega pretoka storitev na enotnem trgu Evropske unije je Slovenija morala odstraniti še zadnje ovire in omejitve. Danes lahko pri nas delujejo vse zavarovalnice, ki imajo sedež v eni izmed držav Evropske unije in so članice enega izmed evropskih zavarovalniških združenj (navadno so zavarovalnice članice združenja v matični državi). Pred pričetkom opravljanja poslov tuje zavarovalnice v drugi državi Evropske unije mora organ v matični državi (zavarovalniško združenje, agencija za zavarovalni nadzor) o tem obvestiti organ države, v kateri namerava zavarovalnica opravljati posle.

2 LETNO POROČILO V ZAVAROVALNICI

2.1 Pravni in strokovni okvir ter sestava letnega poročila

Osnovni zakon, ki ureja vprašanja v zvezi z ustanavljanjem, poslovanjem, nadzorom in prenehanjem zavarovalnic je **Zakon o zavarovalništvu (Zzavar)**. Ta zavarovalnicam, kot pomembni skupini finančnih institucij, prinaša posebna pravila, pri čemer pa morajo zavarovalnice, kot gospodarske družbe, poslovati tudi v okviru zakonodaje, ki se uporablja za poslovanje gospodarskih družb na splošno.

Zakoni, posebej pomembni za poslovanje zavarovalnic, so še:

- Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu (ZOZP),
- Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-1),
- Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ),
- Zakon o davku od prometa zavarovalnih poslov (ZDPZP),
- Obligacijski zakonik (OZ).

Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1) določa temeljna statusna korporacijska pravila ustanovitve in poslovanja gospodarskih družb, samostojnih podjetnikov, povezanih oseb, gospodarskih interesnih združenj, podružnic tujih podjetij in njihovega statusnega preoblikovanja. V osmem poglavju obravnava temo specialističnega dela tj. poslovne knjige in letno poročilo za vse gospodarske družbe. V 1. odstavku 60. člena omenjeni zakon opredeli sestavo letnega poročila za velike kapitalske družbe, zavezane k reviziji, kamor spadajo tudi zavarovalnice. Obvezni deli letnega poročila so po navedbah tega zakona:

- bilanca stanja,
- izkaz poslovnega izida,
- izkaz denarnih tokov,
- izkaz gibanja kapitala,
- priloge s pojasnili k izkazom,
- poslovno poročilo.

Računovodski izkazi tvorijo skupaj s pojasnili računovodsko poročilo. Slednje pa skupaj s poslovnim poročilom predstavlja letno poročilo družbe.

V nadaljevanju zakon v 65. členu podrobneje obravnava členitev bilance stanja ter v 66. členu členitev izkaza poslovnega izida. V 69. členu opredeli vsebino priloge k izkazom, v 70. členu pa obravnava vsebino poslovnega poročila. Sprejetju ZGD-1 v letu 2006 sta sledila dva popravka, in sicer prvi ZGD-1A v januarju 2008 in drugi ZGD-1B v juliju 2008. Zadnji popravek se nanaša tudi na člene, ki se tičejo letnega poročila. Tako je 70. člen, ki navaja vsebino poslovnega poročila, v petem odstavku doživel popravek, ki se nanaša na izjavo o upravljanju družbe. Popravek namreč opredeljuje, da so to izjavo dolžne zagotoviti samo družbe oziroma uprave družb, s katerih vrednostnimi papirji se trguje na organiziranem trgu.

Slovenski računovodski standardi (SRS) so do 31. 12. 2006 veljali za strokovni okvir na področju računovodenja. Samostojno in skladno z razvojem stroke v svetu in doma jih je na podlagi pooblastil države oblikoval Slovenski inštitut za revizijo. Vsebinsko izkazovanje gospodarskih kategorij, katere so morale upoštevati vse gospodarske družbe, je bilo opredeljeno od SRS 1 do SRS 19. Poleg omenjenih standardov pa je za zavarovalnice veljal še posebni SRS 32 - Računovodske rešitve v zavarovalnicah. Razlog za to je v posebnosti zavarovalniške dejavnosti, ker so posamezne postavke opredeljene drugače kot izhaja iz splošnih opredelitev.

S članstvom Slovenije v EU je uredba o uporabi mednarodnih računovodskih standardov, izdana junija 2002, ki pomeni neposreden predpis za države članice EU, postala obvezna za tiste družbe s sedežem na območju Republike Slovenije, katerih vrednostni papirji so uvrščeni na katerega od organiziranih trgov vrednostnih papirjev na območju EU in so zavezane k uskupinjanju (Novak, 2007, str. 352). Glavna dilema po navedbah Novaka (2007, str. 352) pri urejanju izvajanja uredbe v slovenskih zavezujočih predpisih je bila določitev vseh zavezancev za uporabo **mednarodnih standardov računovodskega poročanja** (MRSP). Agencija za zavarovalni nadzor (AZN) se je odločila, da zavarovalnice prvič sestavijo računovodska poročila v skladu z MSRP za poslovno leto, ki se začne 1. januarja 2007.

V skladu z Zzavar je AZN pooblaščen za sprejem podzakonskih predpisov na področju zavarovalništva. Za razkrivanje informacij v letnih poročilih zavarovalnic pa je najpomembnejši **Sklep o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic - SKL 2007** (SKL 2007).

Zavarovalnice se pri poročanju opirajo tudi na Zavarovalno statistične standarde, notranje pravilnike o računovodenju ter morebitna druga interna pravila.

2.2 Interesne skupine oz. uporabniki letnega poročila

Interesne skupine (interesniki) so ljudje, ki so povezani s podjetjem, ker tako oni kot podjetje vplivajo eni na druge, in sicer s svojimi dejanji, odločitvami, prakso ali namerami. To so vse pravne osebe in posamezniki, ki imajo interes pri delovanju in usmeritvah pravne osebe. Interesna skupina (angl. *stakeholdes*) je skupina, ki nastane zaradi kakega posebnega interesa, razpade pa lahko, če se ali zmanjša interes ali če doseže cilje (Planinšič, 2005, str. 2).

Thill in Bovee (1996, str. 347-364) navajata, da obstaja veliko število skupin v okolju podjetja, ki se jim podjetje skuša prilagajati, ko zasleduje svoje cilje. Vpliv posamezne skupine je odvisen od njene moči, s katero razpolaga, razmerje moči pa se s časom spreminja. Podjetja vplivajo na naša življenja vedno bolj, zato je normalno, da interesne skupine spodbujajo družbeno odgovorno obnašanje podjetja.

Če želi biti podjetje uspešno na dolgi rok, mora opredeliti pričakovanja vsake interesne skupine kot cilj. Z drugimi besedami, ko podjetje oblikuje poslovno politiko, s katero načrtuje cilje, ter poti za njihovo spremljanje in uresničevanje, mora upoštevati pričakovanja vsake interesne skupine. Poudarek pa daje tistim ciljem, s katerimi zadovoljuje interese prevladujočih interesnih skupin. Pri tem mora poslovodstvo vzpostaviti ravnotežje med interesniki in tudi znotraj njih tako, da zadovoljevanje potreb enih ne gre v škodo drugih (Horvat, 2002, str. 11-12).

Krog uporabnikov informacij v letnih poročilih je širok, zato jih lahko razvrstimo v naslednje skupine (Turk et al., 1999, str. 704):

- sedanji in možni vlagatelji,
- zaposlenci,
- posojilodajalci,
- dobavitelji in drugi dajalci blagovnih kreditov,
- kupci,
- vlada in njeni organi ter
- javnost.

Uporabniki informacij postajajo vse bolj zahtevni, vedeti želijo vedno več. Pripravljalci letnih poročil morajo zato upoštevati njihove različne interese in se jim kar najbolj prilagajati, vendar ne smejo pri tem nikakor in nikoli ogroziti pravic vseh uporabnikov do enake popolnosti in enake vsebine informiranja. Upoštevati morajo prednosti in stroške razkrivanja informacij, ki jih uporabniki želijo imeti.

Kljub dejstvu, da je uporabnikov informacij v letnih poročilih veliko in so različnih vrst, jim je skupno, da se na podlagi informacij, ki jih dobijo v letnih poročilih, odločajo, ali naj z družbo sploh sodelujejo, ali naj obseg dosedanjega sodelovanja razširijo ali skrčijo. To je tudi

razlog, da večina družb letno poročilo pripravi kar se da skrbno, saj s tem pri bralcih ustvari dober vtis in pridobi njihovo naklonjenost (Kavčič, 1997, str. 148).

3 RAZKRITJA V LETNEM POROČILU ZAVAROVALNICE

3.1 Opredelitev pojma razkritje

Po navedbah Vežjakove (2002, str. 29–48) je razkritje v najširšem pomenu besede prikaz katerekoli informacije o izbranem podjetju. Torej so zajete vse informacije iz letnih poročil podjetij, objav v tisku in drugih virov. V ožjem pomenu, kot ga obravnava računovodska stroka, pa so razkritja vse informacije v letnih poročilih razen tistih, ki so razkrite prek temeljnih računovodskih izkazov. Razkritja se torej na računovodske izkaze nanašajo oziroma jih dopolnjujejo.

Razkritja v računovodskih izkazih pa so predstavitev v računovodskih izkazih, ki zagotavljajo poštene informacije, da bi uporabnikom zlasti z napovedjo finančnih tokov ter opredelitvijo časa in gotovosti pridobivanja denarnih sredstev in denarnih ustreznikov pomagala pri odločanju (Turk, 2004, str. 626).

Opredelitve predstavitev in razkritij lahko združimo v tri skupine. Kot temeljna vrednostna razkritja razumemo tista, ki jih morajo vsebovati predpisani obrazci računovodskih izkazov, opredeljeni v SRS 24, 25, 26, 27 in MRS 1. Podrobnejša razkritja so lahko vrednostna ali nevrednostna. Nanašajo se predvsem na predstavitev računovodskih usmeritev in razlagalnih pojasnil v in o računovodskih izkazih, kar opredeljujejo SRS 1 do SRS 19. Možna in pogosto zaželeno so dodatna razkritja, ki so razkritja zunaj računovodskih izkazov.

O razkrivanju računovodskih informacij govorimo takrat, kadar se vrednostni podatki, prikazani v računovodskih izkazih, dodatno pojasnjujejo. Nevrednostna razkritja so lahko predstavitev računovodske usmeritve in ocene, uporabljane pri vrednotenju posameznih postavk v računovodskih izkazih, podlage za njihovo izkazovanje, dodatni podatki, ki bolj natančno predstavijo posamezno postavko, in podobno. Obvezna razkritja predpisujejo zakoni in SRS, gre za razkritja, ki jih podjetje mora zajeti v letno poročilo, sestavljeno v skladu z zakonskimi zahtevami za zunanje uporabnike računovodskih informacij o podjetju. Podjetje pa lahko v svoje letno poročilo zajame druga, neobvezna oziroma prostovoljna razkritja, če jih njegovi uporabniki pričakujejo in mu bo takšno razkrivanje koristilo pri nadaljnjem poslovanju.

3.2 Obvezna razkritja

3.2.1 Obvezna razkritja k računovodskemu dela letnega poročila

ZGD-1 v 69. členu določa vsebino prilog k računovodskim izkazom za vse gospodarske družbe. Določbe člena se nanašajo na razkritja metod, uporabljenih za vrednotenje posameznih postavk v računovodskih izkazih, in metod, uporabljenih za izračun odpisov vrednosti.

Družba mora razkriti kapitalske povezave za vsako družbo, morebitne odobritve ali pogojna povečanja osnovnega kapitala, lastne deleže, razkritja, ki se nanašajo na obveznosti družbe, razkritja, ki se nanašajo na razčlenitev čistih prihodkov od prodaje, razkritja, ki se nanašajo na poslovanje družbe, ter razkritja o obvladujoči družbi in znesku, porabljenem za revizorja.

SRS v vsakem standardu posebej opredeljujejo potrebna razkritja k posamezni računovodski kategoriji. Splošni SRS izhajajo iz zaporedja, po katerem so obravnavana računovodska načela in teh standardov je 30. Ti splošni standardi veljajo tudi za zavarovalnice.

Poleg splošnih SRS obstajajo še posebni SRS od SRS 31 naprej, ki obravnavajo posebnosti računovodenja v organizacijah posameznih vrst in posebnosti računovodenja v primerih, ko niso upoštevane temeljne računovodske predpostavke, na katerih so zasnovani splošni SRS, na primer posebnosti na plačilih zasnovanega računovodenja in računovodenja v organizacijah s časovno omejenim delovanjem. SRS 32 tako obravnava Računovodske rešitve v zavarovalnicah, ki je bil do 31. 12. 2006 za zavarovalnice strokovni okvir.

3.2.2 Obvezna razkritja k poslovnemu delu letnega poročila

ZGD-1 v 70. členu določa vsebino poslovnega poročila za vse gospodarske družbe. Zakon v tem členu določa, da mora poslovno poročilo vsebovati vsaj pošten prikaz razvoja in izidov poslovanja družbe ter njenega finančnega položaja, vključno z opisom tveganj in negotovosti, ki jim je družba izpostavljena. Pošten prikaz mora vsebovati uravnoteženo in celovito analizo razvoja in izidov poslovanja družbe ter njenega finančnega položaja, ki ustreza obsegu in vsestranskosti njenega poslovanja.

Analiza mora v obsegu, ki je potreben za razumevanje razvoja in izidov poslovanja družbe ter njenega finančnega položaja, vsebovati ključne računovodske, finančne in, če je to potrebno, druge kazalce, kazalnike in druge pokazatelje, ki vključujejo tudi informacije, povezane z varstvom okolja in delavci. Analiza vključuje ustrezno sklicevanje na zneske v računovodskih izkazih in potrebna dodatna pojasnila.

V poslovnem poročilu morajo biti prikazani tudi vsi pomembnejši poslovni dogodki, ki so nastopili po koncu poslovnega leta, pričakovani razvoj družbe, aktivnosti družbe na področju raziskav in razvoja in obstoj podružnic družbe. Če je to pomembno za presojo premoženja in

obveznosti družbe, njenega finančnega položaja ter poslovnega izida, zakon določa, da morajo biti v poslovnem poročilu prikazani tudi cilji in ukrepi upravljanja finančnih tveganj družbe, vključno z ukrepi za zavarovanje vseh najpomembnejših vrst načrtovanih transakcij, za katere se posli zavarovanja računovodsko posebej prikazujejo, ter izpostavljenost družbe cenovnim, kreditnim, likvidnostnim tveganjem in tveganjem v zvezi z denarnim tokom.

Poslovno poročilo mora vključevati tudi izjavo o upravljanju družbe, ki vključuje navedbo, ali družba pri svojem poslovanju uporablja kakšen kodeks, navedbo tega kodeksa, njegovo javno dostopnost ter navedbo posameznih določb kodeksa, ki jih družba ni upoštevala, z utemeljitvijo. V popravku ZGD-1B v juliju 2008 je zaslediti, da je obveza navedbe kodeksa zavezujoča samo za družbe oziroma uprave družb, s katerih vrednostnimi papirji se trguje na organiziranem trgu. V nadaljevanju 70. člen ZGD-1 določa vsebino poslovnega poročila oz. razkritij družb, ki so zavezane k uporabi zakona, ki ureja prevzeme.

3.2.3 Posebnosti razkritij, ki so veljale za zavarovalnice do konec leta 2006

Kot sem že omenila za zavarovalnice, poleg zakonskih in strokovnih podlag, ki veljajo za vse gospodarske družbe, veljajo tudi dodatna pravila.

Poleg splošnih SRS, ki veljajo za vse gospodarske družbe, je do 31. 12. 2006 morala zavarovalnica upoštevati še posebni standard SRS 32 - Računovodske rešitve v zavarovalnicah. Za razkrivanje informacij v letnih poročilih pa je pomemben tudi Sklep o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL 2007, ki ga je izdala AZN.

SKL 2007 določa pojasnila k računovodskim izkazom in vsebino poslovnega poročila zavarovalnice. Zavarovalnica mora po določbi 1. odstavka 12. člena SKL 2007 v pojasnilih k računovodskim izkazom razkriti uporabljene temeljne računovodske usmeritve, pojasniti posamezne rešitve in uporabljene metode vrednotenja postavk v računovodskih izkazih, morebitne spremembe računovodskih usmeritev in vrednotenja z oceno vpliva na sredstva, obveznosti do virov sredstev, poslovni izid in finančni položaj zavarovalnice, pomembnejše dogodke po datumu bilance stanja, ki vplivajo na izdelane računovodske izkaze, ter davčne obveznosti zavarovalnice.

Zavarovalnica, ki opravlja zavarovalne posle v zavarovalni skupini življenjskih in zavarovalni skupini premoženjskih zavarovanj, sestavi letno in trimesečno bilanco stanja, posebej za življenjska zavarovanja, posebej za premoženjska zavarovanja in za zavarovalnico kot celoto (3. odstavek 5. člena SKL 2007).

Kadar je razlika med škodnimi rezervacijami za že nastale, a v začetku obračunskega leta še ne rešene škode, ter vsoto za te škode v obračunskem letu izplačanih odškodnin in na koncu

obračunskega leta zanje še vedno oblikovnih rezervacij pomembna, jo mora zavarovalnica v pojasnilih k računovodskim izkazom razčleniti po vrstah zavarovanj in zneskih. Če zavarovalnica uporabi pri oceni obveznosti v okviru škodnih rezervacij postopek diskontiranja, mora v pojasnilih k računovodskim izkazom opredeliti zneske rezervacije pred diskontiranjem, vrste škodnih zahtevkov, pri katerih je uporabila postopek diskontiranja, ter pri vsaki vrsti postopke in osnove za oceno odškodnine in diskontiranje.

Zavarovalnica mora v pojasnilih razkriti tudi:

- zneske ostalih finančnih naložb ter zalog in drugih sredstev, če so pomembni (SRS 32.51),
- tržne vrednosti naložb v zemljišča in zgradbe ter tistih finančnih naložb, ki jih v bilanci stanja izkazuje po izvirnih oziroma indeksiranih izvirnih vrednostih (SRS 32.57),
- indeksirane oziroma indeksirane izvirne vrednosti naložb v zemljišča in zgradbe ter finančne naložbe, ki jih v bilanci stanja izkazuje po tržnih vrednostih (SRS 32.57).

Zavarovalnica mora v pojasnilih k računovodskim izkazom razkrivati podlage za razčlenitev kapitala po osnovnih oblikah zavarovanj. Te podlage opredeli v računovodskih usmeritvah (SRS 32.58).

Če so kateri podatki v zvezi z obveznimi razkritji v pojasnilih k računovodskim izkazom zavarovalnic zajeti v aktuarsko poročilo, se šteje, da so ti podatki razkriti v skladu s SRS 32, če zavarovalnica aktuarsko poročilo priloži k pojasnilom k računovodskim izkazom.

Poleg razkritij po SRS 32 pa morajo zavarovalnice v Sloveniji navesti še naslednja razkritja k postavkam bilance stanja (SKL 2007, 13. člen):

- delež dolgoročnih finančnih naložb, ki pri izdajatelju predstavljajo podrejene instrumente,
- celotne dolgove družbe, pokrite z vrednostnimi papirji, ki jih je družba položila kot jamstvo, z navedbo narave in oblike vrednostnega papirja; ti podatki se morajo razkriti ločeno za vsako postavko dolgov,
- podatke o podrejenih obveznostih, in sicer za vsako novo zadolžitve, ki presega 10 % celotnega zneska podrejenih obveznosti, znesek zadolžitve, valuto, v kateri je obveznost nominirana, obrestno mero, datum zapadlosti, pogoje podrejenosti ter obstoj kakršnihkoli določb za konverzacijo podrejene obveznosti v kapital ali kakšno drugo obveznost,
- rezervacije za že nastale, a še ne prijavljene škode, ki so vključene v škodnih rezervacijah,
- podatke o kosmati matematični rezervaciji in podatke o pozavarovalnem delu matematične rezervacije za vsak kritni sklad,
- prikaz sredstev in obveznosti za vsak kritni sklad, izdelana po predpisani shemi,

- terjatve iz naslova upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada in obveznosti za plačilo razlike do zajamčenega donosa vzajemnega pokojninskega sklada.

Zavarovalnica mora poleg razkritij, ki jih zahtevajo SRS 32.1 – 32.44 v pojasnilih k računovodskemu izkazu za druga zavarovanja (vsa zavarovanja, razen življenjskih in zdravstvenih), navesti tudi zneske (SRS 32.45):

- obračunanih kosmatih zavarovalnih premij v poslovnem letu,
- obračunanih kosmatih zavarovalnih premij za poslovno leto,
- obračunanih kosmatih zneskov škod za poslovno leto,
- kosmatih obratovalnih stroškov ter
- pozavarovalnega izida, in sicer
  - čistega, to je razlike med obračunanimi kosmatimi zavarovalnimi premijami, danimi v pozavarovanje, in iz pozavarovanja kritimi obračunanimi kosmatimi zneski škod za poslovno leto, ter
  - kosmatega, to je čistega, povečanega za prihodke od pozavarovalnih provizij in iz deležev v pozitivnem tehničnem izidu iz posameznih pozavarovalnih pogodb.

Te zneske mora zavarovalnica, ki izvaja neposredna zavarovanja, razčlenjevati najmanj na te vrste in podskupine zavarovanj (SRS 32.45):

- nezgodno in zdravstveno,
- zavarovanje odgovornosti pri uporabi motornih vozil,
- druga zavarovanja motornih vozil,
- zavarovanje pomorskega in letalskega prometa ter prevoza blaga,
- požarno zavarovanje in druga zavarovanja premoženja,
- zavarovanja druge odgovornosti,
- zavarovanje kreditov in zavarovanja varščin,
- zavarovanje stroškov pravnega postopka,
- zavarovanje pomoči ter
- druga zavarovanja.

Ni nujno, da zavarovalnica v pojasnilih k računovodskemu izkazu razkriva zneske za tiste našteve vrste in podskupine zavarovanj, pri katerih obračunane kosmate zavarovalne premije v poslovnem letu za neposredno zavarovanje ne presegajo tolarske vrednosti 10 milijonov evrov, v vsakem primeru pa mora razkrivati zneske za tri največje podskupine oziroma vrste zavarovanj.

SRS 32.46 pravi, da mora zavarovalnica v pojasnilih k računovodskemu izkazu za življenjska in zdravstvena zavarovanja izkazovati zneske v poslovnem letu obračunanih kosmatih zavarovalnih premij, razčlenjene na:

- premije za posamična in premije za skupinska zavarovanja,
- premije, ki se plačujejo v obrokih, in premije, ki se plačujejo z enkratnim vplačilom, ter
- premije iz pogodb z nespremenljivimi zavarovalnimi vsotami, iz pogodb z deležem v dobičku in iz pogodb, pri katerih zavarovanci prevzemajo naložbeno tveganje.

SRS 32.46 določa tudi, da zavarovalnici posameznih zneskov, v prejšnjem odstavku obravnavanih premij, ni treba razkrivati, če ne presegajo 10 % v poslovnem letu obračunanih zavarovalnih premij. Za življenjska in zdravstvena zavarovanja mora zavarovalnica navesti tudi zneske čistih in zneske kosmatih pozavarovalnih izidov.

SRS 32.47 pravi, da če dosega zavarovalnica več kot 5 % v obdobju obračunanih kosmatih zavarovalnih premij po pogodbah, sklenjenih v tujini, mora v pojasnilih k računovodskim izkazom znesek v obdobju obračunanih kosmatih zavarovalnih premij razčlenjevati na del, obračunan po pogodbah, sklenjenih v Sloveniji, in na del, obračunan po pogodbah, sklenjenih v tujini, pri čemer posebej izkazuje del, ki ga dosega po pogodbah, sklenjenih v državah članicah Evropske skupnosti.

SRS 32.48 zahteva, da kadar zavarovalnica zmanjša prenosne premije za del v obračunskem obdobju nastalih stroškov pridobivanja zavarovanj, mora zneske odšteti stroškov razkrivati v pojasnilih k računovodskim izkazom.

Če je znesek naložb v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje, pomemben, ga mora zavarovalnica v pojasnilih k računovodskim izkazom razčleniti, prav tako tudi prihodke in odhodke v zvezi s temi naložbami (SRS 32.52).

Zavarovalnica mora v pojasnilih k računovodskim izkazom razkrivati (SRS 32.53):

- povečanje matematičnih rezervacij iz dela razlike med uresničenimi in načrtovanimi zneski, ki izhaja iz kalkulativnih sestavin premije življenjskih zavarovanj ali/in deleža v dobičku iz skupine življenjskih zavarovanj,
- osnove za opredelitev dela razlike iz prve alineje SRS 32.53 ter
- osnove za razporeditev tega dela razlike na posamezna zavarovanja.

Če so zneski odhodkov za bonuse in popuste pomembni, jih mora zavarovalnica v pojasnilih k računovodskim izkazom ločevati na odhodke za bonuse in odhodke za popuste (SRS 32.54).

Zavarovalnica mora v pojasnilih k računovodskim izkazom razkrivati osnove za razporejanje donosov naložb, ki jih iz izkaza izida iz življenjskih in zdravstvenih zavarovanj prenese v izid iz rednega delovanja ter iz izida iz rednega delovanja v izid iz drugih zavarovanj (SRS 32.55).

Zavarovalnica mora v pojasnilih k računovodskim izkazom izkazovati zneske za poslovno leto obračunanih provizij za neposredne zavarovalne posle, v tem okviru pa znesek provizij za sklepanje, obnavljanje in izterjevanje zavarovanj, za upravljanje zavarovalnega portfelja in drugih provizij (SRS 32.56).

Zavarovalnica mora v pojasnilih k računovodskim izkazom razkrivati stroške izvajanja zavarovalne dejavnosti po naravnih vrstah, pri posrednih stroških pa tudi podlage za njihovo razporejanje. Poleg tega mora razkrivati način razporejanja naravnih vrst stroškov na funkcionalne skupine stroškov in na stroškovne nosilce (SRS 32.59).

Zavarovalnica mora v pojasnilih k računovodskim izkazom razkriti čisti poslovni izid v obračunskem obdobju po osnovnih oblikah zavarovanj (SRS 32.60).

V pojasnilih k izkazu poslovnega izida razkrije posamezne postavke izkaza poslovnega izida s podatki, ki so opredeljeni v SRS, poleg teh pa razkrije naslednje (SKL 2007, 14. člen):

- v primeru, ko zavarovalnica, ki opravlja zavarovalne posle sklepanja in izvrševanja pogodb o premoženjskem in življenjskem zavarovanju, za izkazovanje celotnega poslovanja uporablja izkaz izida iz premoženjskih zavarovanj, razen zdravstvenih zavarovanj, prikaže kosmate obračunane premije, razvrščene na zavarovalne posle premoženjskih zavarovanj in zavarovalne posle življenjskih zavarovanj,
- osnove za prenos razporejenih donosov naložb, ki jih zavarovalnica prenaša med zavarovalno – tehničnim delom izida in izračunom čistega izida iz rednega delovanja; ločeno prikaže prihodke in odhodke iz naložb zavarovalno – tehničnih rezervacij in iz lastnih virov, posebej za premoženjska zavarovanja razen zdravstvenih zavarovanj, za življenjska zavarovanja in za zdravstvena zavarovanja, razčlenjeno kot v B) II. in IX. oziroma D)IV. in VII. izkaza poslovnega izida,
- izkaz izida kritnega sklada za vsak kritni sklad, izdelan po predpisanih shemah,
- prihodke in odhodke iz naslova upravljanja vzajemnih pokojninskih skladov, ki jih je zavarovalnica prikazala v izračunu čistega izida zavarovalnice,
- prihodke in odhodke ter finančni rezultat poslovnih enot v tujini.

Za pripravo poslovnega dela letnega poročila zavarovalnice je poleg določb ZGD-1, prav tako kot za računovodski del, pomemben SKL 2007.

SKL 2007 v 17. členu določa vsebino poslovnega poročila, ki pravi, da mora poročilo o poslovanju zavarovalnice obsegati najmanj opis splošnega gospodarskega okolja, poslovne usmeritve, pregled poslovanja, finančni rezultat, finančni položaj, opis glavnih tveganj in negotovosti, s katerimi se zavarovalnica sooča, podatke o delniškem kapitalu in delničarjih oziroma kapitalu in število članov družbe za vzajemno zavarovanje, opis dosedanjega razvoja

in pričakovani razvoj zavarovalnice, druge podatke, ki so pomembni za delovanje pravne osebe, in vse podatke oziroma opis vseh pomembnejših dogodkov, ki so nastopili po koncu poslovnega leta.

Zavarovalnica v opisu splošnega gospodarskega okolja oriše glavne dejavnike, ki so posredno ali neposredno vplivali na uspešnost poslovanja. Če zavarovalnica posluje v pomembnejšem obsegu tudi v državah članicah in tretjih državah, mora predstaviti tudi značilnosti gospodarskih gibanj v teh državah in vpliv le-teh na njene posle.

V okviru poslovnih usmeritev zavarovalnica predstavi dolgoročne cilje poslovne politike in navede načrtovane aktivnosti za doseganje le-teh v naslednjem letu. Zavarovalnica navede, v kolikšni meri so se predvidevanja v poslovnem letu uresničila.

V pregledu poslovanja zavarovalnica podrobno oriše posamezne zavarovalne vrste ter navede število zavarovancev in število sklenjenih zavarovanj v okviru zavarovalne vrste. V predstavitvi finančnega rezultata zavarovalnica razčleni prihodke in odhodke poslovnega leta po zavarovalnih vrstah.

Zavarovalnica prikaže finančni položaj s strukturo aktive in pasive bilance stanja po posameznih vrstah sredstev oziroma obveznosti do virov sredstev ter pojasni spremembe posameznih postavk v primerjavi s predhodnim letom.

V opisu glavnih tveganj in negotovosti, s katerimi se sooča, zavarovalnica prikaže izpostavljenost najmanj tržnim, kreditnim, likvidnostnim in operativnim tveganjem, ostalim tveganjem pa, če je to pomembno za presojo premoženja in obveznosti zavarovalnice, njenega finančnega položaja ter poslovnega izida. Poleg tega zavarovalnica v navedenem opisu prikaže tudi ukrepe in cilje na področju upravljanja z navedenimi tveganji.

Zavarovalnica, ki je organizirana kot delniška družba, prikaže podatke o glavnih delničarjih, njihovem deležu in številu izdanih delnic, družba za vzajemno zavarovanje pa prikaže število zavarovalnih pogodb, ki jih imajo člani z družbo.

Nadalje zavarovalnica v poročilu o poslovanju opiše dosednji razvoj in pričakovani razvoj zavarovalnice, v okviru katerega prikaže tudi aktivnosti zavarovalnice na področju raziskav in podatke o investicijskih vlaganjih.

Zavarovalnica prikaže v poročilu o poslovanju tudi druge podatke, ki so pomembni za delovanje pravne osebe, kot so organizacijska shema, podatki o poslovni mreži, shematičen prikaz poslovne mreže, aktivnosti podružnic zavarovalnice v državah članicah in tretjih državah, podatki o zaposlenih in izobrazbeni strukturi, podatki o članih uprave in članih

nadzornega sveta, podatki o informacijski podpori, informacije, povezane z varstvom okolja, predloži izjavo o skladnosti s kodeksom upravljanja ter druge podatke, za katere ocenjuje, da prispevajo k boljši predstavitvi.

Ponekod je že zaslediti široko in s prostovoljnimi razkritji podkrepljeno poročanje o zaposlenih. Na podoben način pa bi zavarovalnice lahko predstavile tudi njihovo okoljevarstveno politiko. Inovativnost tako menedžerjev kot pripravljalcev letnih poročil bi se lahko odražala v prikazu oziroma načinu delovanja zavarovalnice do večjih onesnaževalcev okolja. Višje premije za kritične skupine zavarovancev bi posledično pomenile boljšo skrb za okolje, s tem pa prispevek zavarovalnice k čistejšemu okolju.

Tako kot določa ZGD-1 tudi SKL 2007 zahteva, da zavarovalnica v poročilu o poslovanju prikaže vse pomembnejše dogodke, ki so nastopili po koncu poslovnega leta. Zavarovalnica mora predložiti tudi poročilo o razmerjih z obvladujočo družbo.

3.2.4 Posebnosti razkritij, ki veljajo za zavarovalnice od začetka leta 2007 naprej

Tudi za obdobje od 1. januarja 2007 dalje velja pravilo, da poleg zakonskih in strokovnih podlag, ki veljajo za vse gospodarske družbe, veljajo tudi dodatna pravila.

Z začetkom poslovnega leta 2007 so zavarovalnice opustile strokovni okvir, in sicer posebni standard SRS 32 – Računovodske rešitve v zavarovalnicah, ki je veljal prej, in začele uporabljati MSRP. Tako se je namreč odločila AZN, ki je pristojna za tovrstne odločitve za področje zavarovalništva.

MSRP na področju zunanjega računovodskega poročanja urejajo samo področje računovodskih izkazov, pri čemer so poudarjene informacijske potrebe uporabnikov računovodskih izkazov, tj. uporabnost informacij za sprejemanje gospodarskih odločitev, ki temeljijo na oceni prihodnjih denarnih tokov podjetja (Novak, 2007, str. 353).

MSRP veljajo samo za računovodske izkaze in ne za druge informacije, ki so predstavljene v letnem poročilu ali drugi listini. Zato je pomembno, da uporabniki znajo razlikovati informacije, pripravljene z uporabo MSRP, od drugih informacij, ki utegnejo uporabnikom koristiti, vendar niso predmet standardov (Novak, 2007, str. 357).

Fialka (2006, str. 51) je mnenja, da evropski računovodski izkazi pred uvedbo MSRP niso omogočali dobrega vpogleda v finančni položaj zavarovalnic. Poglavitni razlog, za to dejstvo je, da tradicionalne metode merjenja ne odsevajo gibanj na trgu in posledično računovodski izkazi niso kazali ekonomske realnosti. Za odpravo neusklajenosti sredstev in obveznosti zavarovalnic MSRP ponuja orodje.

Zavarovalnice bodo specifične računovodske metode izbrale iz različnih razlogov. Tista zavarovalnica, ki računovodske izkaze pripravlja le zaradi zakonskih zahtev, bo verjetno izbrala krajšo pot in kar ohranila trenutne metode. Zavarovalnica, ki želi vlagateljem pošteno prikazati rezultate, bo verjetno uporabila bolj zanesljive metode (Fialka, 2006, str. 51).

Za razkrivanje informacij v letnih poročilih pa je prav tako kot v preteklem obdobju še vedno pomemben tudi veljaven Sklep o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL 2007, ki ga je izdala AZN.

3.3 Prostovoljna razkritja

3.3.1 Vrste prostovoljnih razkritij

Pojem »prostovoljna razkritja« se nanaša na razkritja, ki so zunaj računovodskih izkazov in jih ne zahtevajo računovodski standardi, zakoni ali pravila borze vrednostnih papirjev in drugi predpisi. Lahko rečemo, da se vsako podjetje samo odloči, katera prostovoljna razkritja v letnem poročilu so primerna, pomembna in uporabna. Podjetja, ki se odločijo za prostovoljna razkritja, se želijo od drugih razlikovati po večji količini kakovostnih informacij o poslovanju, ki jih ponudijo zunanjim uporabnikom. Prostovoljna razkritja se pojavljajo predvsem v poslovnem delu letnega poročila (Horvat, 2003, str. 62).

Oblika poslovnega poročila ni predpisana. Podjetje se samo odloči, kako ga bo sestavilo, res pa je, da je tako poročilo tudi neke vrste izkaz uprave. Z njim predstavi svoje delo, svoje uspehe in neuspehe, uspešnost poslovanja in predvsem vizijo prihodnosti, ki ni razvidna iz računovodskih podatkov in informacij (Horvat, 2003, str. 63).

Podjetje lahko torej v svoje letno poročilo zajame neobvezna oziroma prostovoljna razkritja, če jih njegovi uporabniki pričakujejo in mu bo takšno razkrivanje koristilo pri nadaljnjem poslovanju. Prostovoljna razkritja so torej tista razkritja, ki so zunaj računovodskih izkazov in so možna ter pogosto zaželena. So predstavitev znanja in izkušenj poslovođstva in so ponavadi v vzajemni zvezi z računovodskimi informacijami. Nanašajo se na kakovostne informacije, ki jih vsebujejo letna poročila podjetij (Horvat, 2003, str. 62). Po mnenju Meeka, Robetrsa in Graya (1995, str. 3) pa so prostovoljna razkritja lahko tudi računovodske, strateške in neračunovodske narave, vendar ni nujno, da se pojavijo samo v poslovnem delu letnega poročila, ampak tudi v računovodskem poročilu.

Kot smo že povedali, da se prostovoljna razkritja pojavljajo predvsem v poslovnem poročilu, bi bilo zato primerno osvetliti sestavine oziroma področja poslovnega poročila. Ta so: gospodarska gibanja, prodaja in trženje, analiza poslovanja, zaposleni, kupci, dobavitelji, delničarji, naložbe, raziskovanje in razvijanje ter kakovost, okoljevarstvena dejavnost, družbena odgovornost in načrti (Horvat, 2003, str. 62). Vse omenjene sestavine poslovnega poročila so tudi področja, na katerih lahko podjetje dodatno razkriva.

Za podjetje je strateškega pomena, da opredeli, kaj pomeni zanj pošten prikaz razvoja poslovanja in položaja družbe, kateri so pomembni poslovni dogodki po končanem poslovnem letu in kako obsežno opisati pričakovani razvoj oziroma načrte podjetja ter aktivnosti na področju raziskovanja in razvijanja. Torej, podjetja morajo danes nameniti veliko skrb za dodatno razkrivanje, saj le to prinaša tako prednosti kot tudi slabosti. V teoriji se prostovoljnimi razkritjem posveča vse večja pozornost računovodskih strokovnjakov. Prostovoljna razkritja predstavljajo prosto izbiro menedžmenta podjetja, da bi zagotovili računovodske in ostale informacije, ki so pomembne za potrebe odločanja uporabnikov njihovih letnih poročil (Meek et al., 1995, str. 1).

Meek et al. (1995, str. 3) členi prostovoljna razkritja na razkritja strateške, računovodske in neračunovodske narave. Prostovoljna razkritja strateške in računovodske narave imajo pomembnejši vpliv na odločitve investorjev, medtem ko so neračunovodska razkritja bolj usmerjena v socialno odgovornost podjetja in so namenjena vsem interesnim skupinam, ne le lastnikom oziroma investorjem. Njihovo pojmovanje sicer ni najboljše, saj tako med računovodskimi kot neračunovodskimi razkritji lahko najdemo take, ki so vsebinsko strateškega pomena.

Prostovoljna razkritja strateške narave so lahko (Meek et al., 1995, str. 12-13):

- **splošne informacije o podjetju:**
  - kratka zgodovina podjetja,
  - organizacijska struktura;
- **strategija podjetja:**
  - poročilo o strategiji in ciljih – splošno,
  - poročilo o strategiji in ciljih – finančni/računovodski vidik,
  - poročilo o strategiji in ciljih – marketinški vidik,
  - poročilo o strategiji in ciljih – socialni vidik,
  - vpliv strategije na tekoče/sedanje rezultate,
  - vpliv strategije na prihodnje rezultate;
- **pridobitve (pripojitve) in oddelitve:**
  - razlogi za pridobitve,
  - razlogi za odstranitve/prodaje;
- **raziskave in razvoj (R&D):**
  - politika R&D na ravni podjetja,
  - lokacija R&D aktivnosti,
  - št. zaposlenih v oddelku za R&D;
- **pričakovanja v prihodnosti:**
  - kakovostne napovedi prodaje,
  - količinske napovedi prodaje,
  - kakovostne napovedi dobička,
  - količinske napovedi dobička,
  - kakovostne napovedi denarnega toka,

- količinske napovedi denarnega toka,
- predpostavke napovedi (uresničljivost),
- rezultati poslovanja tekočega obdobja – kakovostno,
- rezultati poslovanja tekočega obdobja – količinsko,
- knjiga naročil.

Prostovoljna razkritja neračunovodske narave so lahko predvsem (Meek et al., 1995, str. 13-14):

- **informacije o direktorjih:**
  - starost direktorjev,
  - usposobljenost (akademska, profesionalna),
  - komercialne (prodajne) izkušnje direktorjev,
  - ostala poslovodska znanja direktorjev;
- **informacije o zaposlenih:**
  - lokacijska razpršenost zaposlenih,
  - razporeditev zaposlenih po spolu,
  - število zaposlenih za dve leti ali več let nazaj,
  - identifikacija menedžerjev seniorjev in njihove funkcije,
  - razlogi za spremembe števila zaposlenih,
  - količina denarja, namenjenega urjenju/izobraževanju,
  - vsebina urjenj/izobraževanj,
  - število zaposlenih, ki so se urili/izobraževali,
  - podatek o nesrečah pri delu,
  - stroški za vzpostavljeno varnost pri delu v podjetju,
  - informacije o presežku zaposlenih – splošno,
  - informacije o enakem možnem napredovanju,
  - problemi s pridobivanjem ustreznega kadra;
- **socialna politika in informacije o dodani vrednosti:**
  - varnost izdelkov – splošno,
  - program o okoljski zaščiti – količinsko,
  - dobrodelne donacije – znesek,
  - komunikacijski programi – splošno,
  - dodana vrednost poročila (angl. *value added statement*),
  - dodana vrednost podatkov (angl. *value added data*).

Prostovoljna razkritja računovodske narave pa lahko vključujejo (Meek et al., 1995, str. 14-15):

- **poročanje po odsekih:**
  - stroški, razčlenjeni geografsko – količinsko,
  - proizvodnja, razčlenjena geografsko – količinsko,
  - proizvodnja linija (angl. *line of business*) – količinsko,
  - analiza konkurentov – količinsko,

- analiza konkurentov – kakovostno,
- analiza tržnega deleža – količinsko,
- analiza tržnega deleža – kakovostno;
- **računovodska in finančna analiza:**
  - koeficient dobičkonosnosti,
  - koeficient denarnega toka,
  - koeficient likvidnosti,
  - razkritje neotipljivih sredstev (brez dobrega imena in blagovnih znamk),
  - politika izplačevanja dividend,
  - povzetek zgodovine finančnega stanja podjetja - za 6 let ali več nazaj,
  - informacije o oglaševanju – kakovostno,
  - stroški za oglaševanje – količinsko,
  - vplivi inflacije na prihodnje operacije – kakovostno,
  - vplivi inflacije na tekoče poslovanje – kakovostno,
  - vplivi inflacije na tekoče poslovanje – količinsko,
  - vplivi inflacije na premoženje (aktivo) – kakovostno,
  - vplivi inflacije na premoženje (aktivo) – količinsko,
  - vplivi obrestnih mer na tekoče poslovanje,
  - vplivi obrestnih mer na prihodnje poslovanje;
- **informacije o tujih valutah/tečajih:**
  - vplivi fluktuacij tujih valut na tekoče rezultate – kakovostno,
  - vplivi fluktuacij tujih valut na tekoče poslovanje – količinsko,
  - glavne obrestne mere za menjave,
  - dolgoročni dolgovi,
  - kratkoročni dolgovi;
- **informacije o ceni na borzi:**
  - kapitalizacija na koncu leta,
  - trend kapitalizacije,
  - velikost vrednosti delnic,
  - tipi delničarjev.

Seznam razkritij je bil sestavljen na osnovi analize mednarodnih trendov in opazovanja standardne prakse poročanja. Sestavljen je iz postavk, ki so bile potencialno prostovoljno razkrite v letnih poročilih v vzorcu izbranih multinacionalk iz Amerike, Velike Britanije in kontinentalne Evrope (Meek et al., 1995, str. 9).

3.3.2 Dejavniki, ki vplivajo na prostovoljna razkritja

V tuji literaturi je veliko napisanega na temo, kateri so tisti dejavniki, ki vplivajo na prostovoljno razkrivanje. V večini raziskav pa gre za medsebojno prepletanje istih dejavnikov. Avtorji (Foster - 1986, Choi in Levich - 1990, Meek in Gray - 1989, Cooke - 1991, Chow in Wong – Boren - 1987; povzeto po Meeku et al., 1995, str. 2) namreč opisujejo

več ali manj iste dejavnike. Pomembnost določenega dejavnika pa je odvisna tudi od vrste prostovoljnega razkritja (Meek et al., 1995, str. 3).

Za obrazložitev, kateri so tisti ključni dejavniki, ki vplivajo na to, kaj in koliko podjetja prostovoljno razkrivajo so Meek et al., (1995, str. 6) izvedli že omenjeno multinacionalno raziskavo, v kateri so proučevali, od česa je odvisno, da podjetje več ali manj prostovoljno razkriva. Raziskava je pokazala, da so ti dejavniki predvsem (Meek et al., 1995, str. 6-7):

- velikost podjetja,
- država/regija,
- pravna oblika/status podjetja in
- panoga.

Med temi ima najmočnejši vpliv panoga, v manjšem obsegu pa tudi preostali dejavniki, vendar vsi sodijo med najpomembnejše dejavnike. Pomembnost dejavnikov niha tudi od vrste prostovoljnih razkritij (Meek et al., 1995, str. 7).

Velikost podjetja je eden izmed najpogosteje raziskanih, proučevanih dejavnikov, ki vplivajo na prostovoljna razkritja. Velikost podjetja naj bi pomembno vplivala na to, da med podjetji obstajajo razlike v izbiri politike razkritij. Na žalost ni ravno najbolj jasno opredeljeno, kaj predstavlja velikost podjetja. Splošno velja načelo, da velika podjetja razkrivajo več informacij kot majhna. Večja podjetja imajo lahko nižje stroške dajanja/nastajanja/proizvajanja informacij ali pa nižje stroške izgube konkurenčnih prednosti, ki bi bile posledica prostovoljnega razkrivanja. Za večja podjetja je tudi značilno, da so bolj kompleksna in imajo širši obseg lastništva kot manjša. Agencijska teorija stroškov nakazuje, da imajo velika podjetja višje agencijske stroške; ta podjetja so tudi bolj občutljiva na politične stroške (Meek et al., 1995, str. 6). Vsi razlogi kažejo na to, da imajo velika podjetja v primerjavi z malimi dodatne vzpodbude za prostovoljno razkrivanje. Velikost je premosorazmerna s stopnjo prostovoljnih razkritij v vseh državah, ki so bile zajete v študiji.

V isti raziskavi Meek et al. (1995, str. 4) so avtorji analizirali, kako lahko **nacionalne (regijske) karakteristike** vplivajo na prostovoljno razkrivanje. V svoji raziskavi trdijo, da so prostovoljna razkritja lahko odvisna od obveznih razkritij glede na to, ali so prostovoljna razkritja obveznim dopolnilo ali substitut. Za boljše razumevanje navajam primer razkritij o zaposlenih. Na tem področju je v evropskih državah zelo malo zahtevanih oziroma obveznih razkritij. Evropska podjetja imajo tu možnost, da prostovoljno razkrivajo več. Na drugi strani pa so v ZDA obvezna razkritja zastavljena precej razširjeno, torej morajo ameriška podjetja na svetu največ razkrivati, kar pa ne pomeni, da imajo najobsežnejša prostovoljna razkritja. Zahteve za poročanje po odsekih v Ameriki posledično dušijo inovacije razkritij pri ameriških multinacionalnih korporacijah (Meek et al., 1995, str. 4). Podobno lahko zaključimo tudi glede razkrivanja oziroma poročanja slovenskih zavarovalnic. Določila SKL 2007 zajemajo različne odseke poslovanja in skladno s tem tudi zahteve po razkrivanju. Tako določbe SKL 2007 na nek način prav tako dušijo inovativni duh posameznih pripravljalcev razkritij v letnih

poročilih. Zaradi tega prostovoljna razkritja niso neodvisna od zahtev po razkrivanju. Raznolikost v nacionalnih in regionalnih zahtevah po razkrivanju se lahko manifestira tudi v raznolikosti v prostovoljnem razkrivanju. Politični stroški se lahko med državami zaradi različnih kulturnih in socialnih norm prav tako razlikujejo. Takšne razlike v političnih stroških povzročajo razlike med državami tudi v prostovoljnem razkrivanju, še posebej v razkrivanju neračunovodskih informacij in informacij na socialnem področju.

Stroški izgube konkurenčnih prednosti in politični stroški med **panogami** močno variirajo. Tako so na primer zaradi narave proizvodov ter njihovega raziskovanja in razvoja kemijska in farmacevtska podjetja zelo občutljiva na razkritja svojim konkurentom in javnosti, bolj kot podjetja v kakšni drugi panogi. Pomembnost razkrivanja določene sestavine/področja lahko med panogami prav tako variira. Raziskave in razvoj so bolj pomembni za podjetja v visokotehnoloških panogah (Meek et al., 1995, str. 7).

Na razsežnost prostovoljnih razkritij podjetja vpliva tudi **učinek finančnega vzvoda**. Tako so agencijski stroški višji za podjetja, ki so bolj zadolžena (oziroma imajo proporcionalno več dolgov v svoji kapitalski strukturi). Bolj zadolžena podjetja morajo za zdrav potencialni transfer med kreditodajalci, delničarji in menedžerji posledično več razkrivati. Torej se pričakuje, da prostovoljna razkritja naraščajo z zadolženostjo podjetja (Meek et al, 1995, str. 8).

Podjetja, ki nastopajo na mednarodnem trgu, se soočajo z dodatnimi zahtevami za razkrivanje. Z večanjem **obsega mednarodnih operacij** se veča tudi možnost pridobitve tujih delničarjev. Zaradi tega lahko pričakovana raznolikost zahtevanih informacij rezultira tudi v višji stopnji prostovoljnih razkritij.

Dobičkonosnost spodbuja prostovoljno razkrivanje podjetij. Dobro stoječa (dobičkonosna) podjetja imajo vzpodbude, da se razlikujejo od manj dobičkonosnih, tako da povečujejo kapital na najboljši možni način. Ena izmed možnosti je, da to storijo s prostovoljnim razkrivanjem informacij. Zaradi tega se pričakuje, da bodo bolj dobičkonosna podjetja razkrivala več prostovoljnih informacij (Meek et al, 1995, str. 9).

Vsem navedenim dejavnikom bi dodala enega izmed najpomembnejših, ki vpliva na vse našete. To so konkurenčne prednosti oziroma tržni položaj podjetja. Preden se bo podjetje odločilo razkrivati, mora nujno narediti swot analizo. To pomeni, da mora pretehtati, kje so prednosti in slabosti takšnega razkrivanja. Prepričana sem, da se kot nevarnost najpogosteje omenja izguba konkurenčnega položaja/prednosti. Zasediti je, da tudi sami menedžerji podjetij posvečajo temu problemu vse večjo pozornost in skrb.

Ramaswani (2001, str. 6) je iz različnih študij o prostovoljnih razkritjih povzel dejavnike, ki vplivajo na prostovoljno razkrivanje in jih razdelil v naslednje štiri skupine:

- pritisk trga,

- pritisk s strani vlade in regulativnih organov,
- stroški razkritij (vključno z oportunitetnimi stroški) in
- prednosti razkritij.

Prednosti vključujejo nižje stroške kapitala, višjo ceno delnice ter pomembnost komunikacije in pridobivanja znanja iz razkritij. Stroški razkritja vključujejo informacijo o proizvodnji, izgubo konkurenčne prednosti, prevzem ali združitvev in zmanjšanje moči zaradi gospodarskih združenj in vlad. Njihov okvir posebej ne določa globine razkritja, o tem se podjetje po lastni presoji odloči samo.

Menim, da je eden najpomembnejših dejavnikov, ki vplivajo na prostovoljno razkrivanje, velikost podjetja, saj imajo velika podjetja večje interese za izboljšanje oziroma utrditev položaja na trgu in so tudi bolj občutljiva na politične stroške.

Na koncu povzemam vse našete dejavnike, ki lahko vplivajo na prostovoljno razkrivanje. Ti so: velikost podjetja, nacionalne karakteristike, pravna oblika podjetja, panoga, učinek finančnega vzvoda, obseg mednarodnih operacij, dobičkonosnost, konkurenčnost trga, pritisk trga, pritisk s strani vlade in regulativnih organov, stroški razkritij in prednosti razkritij.

3.3.3 Komunikacijski kanali prostovoljnih razkritij

Komunikacijski kanali pomenijo poti, s katerimi podjetje vzpostavlja zvezo z javnostmi. Po izsledkih raziskave, ki jo je izvedel Ramaswami (2001, str. 46-47), so možni sledeči kanali:

- časopisne objave,
- radio,
- spletne strani,
- tiskani promocijski material,
- konferenčni klici,
- individualni sestanki,
- letno poročilo,
- kvartalni časopisi za investitorje,
- socialna in okoljska poročila.

V primerjavi z letnimi poročili so razkritja v časopisih manj regulirana in hkrati dovoljujejo večji maneverski prostor menedžmentu, da daje pomanjkljive informacije, za katere ni nujno, da so uvrščene v računovodsko poročilo. Primeri takšnih razkritij vključujejo informacije o korporativnih strategijah, tehnologijah, proizvodih, kupcih in operacijah. Ni namreč možno uporabiti splošnih računovodskih in revizijskih standardov pri poročanju o teh postavkah (Ramaswami, 2001, str. 48).

Izsledki raziskave, ki jo je izvedel Ramaswami (2001, str. 49) na vzorcu 156 podjetij iz ZDA, kažejo, da korporacijski menedžerji, finančni analitiki in portfolio menedžerji rangirajo časopise kot drugi najpomembnejši komunikacijski medij takoj za individualnimi sestanki. Letna poročila zasedajo tretje mesto, sledijo predstavitve menedžmenta in telekonference. Časopisi so drugi najpomembnejši medij za delničarje (letna poročila pri slednjih zasedajo prvo mesto), tretji najpomembnejši za analitike (predstavitve in letna poročila zasedajo pri njih prvo mesto in drugo najpomembnejše mesto) ter drugi najpomembnejši medij za kreditodajalce, zaposlene, regulatorje in zakonodajalce, za katere so letna poročila najpomembnejši vir informacij (Ramaswami, 2001, str. 49-50).

Letna poročila delniških družb prikazujejo prerez stanja ob koncu poslovnega leta. V praksi in zakonodaji se je oblikovalo več dodatnih pravil o objavljanju informacij med samim letom, da bi bili delničarji in investitorji pravočasno obveščeni glede poslovanja posameznih družb. Kot vse bolj relevanten vir informacij pa velja v zadnjih letih upoštevati tudi objavo informacij prek spletnih strani drugih institucij trga kapitala (Jerič, 2004, str. 1).

Pomemben vir informacij so tudi dnevni časopisi. Javne družbe redno objavljajo povzetke letnih, polletnih ali četrletnih poročil. V skladu z zakonodajo objavljajo tudi druge pomembne in cenovno občutljive informacije. Vendar pa je treba omeniti razmeroma visoko ceno objav v dnevni časopisih in morda je prav to osnovni razlog za vse pomembnejšo vlogo spletnih strani družb (Jerič, 2004, str. 2).

Informacije, ki jih najdemo npr. v letnih poročilih in na spletnih straneh družb, se med seboj vsebinsko razlikujejo. Osnovni namen letnih poročil je prikaz poslovnih rezultatov družb, vplivov poslovnega okolja na njihovo poslovanje ter vse pogosteje tudi prikaz sistema upravljanja družb. Na drugi strani so spletne strani družb posvečene bolj prikazu dnevnega »dogajanja« v družbi in prikazu različnih organizacijskih struktur. Tako je mogoče na spletnih straneh pogosto najti prikaz poslovno organizacijskih struktur, medsebojnih odnosov med organi družb, sistemov obvladovanja tveganj in odnosov do tretjih (Jerič, 2004, str. 2).

Vsako izmed komunikacijskih orodij ima svoje prednosti v primerjavi z drugimi. Izmed teh medijev je v teoriji še najmanj raziskan časopisni medij, ki se zadnja leta šele postopno pojavlja kot vse bolj pomemben medij za prostovoljna razkritja podjetij. V specialističnem delu sem se omejila na obvezna razkritja po SKL 2007 in prostovoljna razkritja v letnih poročilih predvsem zato, ker so informacije iz letnih poročil najbolj verodostojne in z vidika delničarjev, kreditodajalcev, zaposlenih in zakonodajalcev najpomembnejši komunikacijski medij.

3.3.4 Družbeno poročanje kot iniciativa za prostovoljno razkrivanje

Družbeno poročanje¹, ki se nanaša na družbene in okoljske učinke ekonomskih delovanj, je proces komuniciranja podjetij s posameznimi interesnimi skupinami znotraj podjetja in tudi s širšo javnostjo. Kot tako zahteva razširitev odgovornosti, ki temelji na predpostavki, da odgovornost podjetja ni zagotavljanje dobička njegovim delničarjem, temveč širša odgovornost do družbe (Gray, Owen, Adams, 1996, str. 3).

Podjetje mora poročati različnim interesnim skupinam, ki jih poslovanje podjetja zadeva ekonomsko ali kako drugače. To so zaposleni, dobavitelji, porabniki in lokalna skupnost, ki jih zanimata sodelovanje podjetja pri družbenih projektih in njegovo ravnanje z okoljem.

Družbeno poročanje vidimo kot priložnost v tem pogledu, da lahko podjetja s pomočjo prostovoljnega razkrivanja poročajo npr. o odnosu zaposlenih in ravnanju z okoljem in se tako izognejo družbenim oziroma političnim stroškom, ki nenazadnje zmanjšujejo vrednost premoženja lastnikov. Ti so lahko npr. družbene sankcije, kot so bojkot izdelkov, stavke zaposlenih, protest različnih gibanj in poostritev zakonodaje. Nekatera podjetja so posebej izpostavljena verjetnosti, da bodo pretrpela politične stroške ob slabem okoljskem ali družbenem ravnanju. Na raven razkritih informacij o ravnanju z okoljem vplivata velikost podjetja in njegova dejavnost, ki določata izpostavljenost (vidnost) podjetja v javnosti in s tem verjetnost regulacije okoljske politike ali odzive družbe na poslovanje podjetja (Slapničar, 2005, str. 1).

Pri družbenem poročanju se postavlja vprašanje, kako poročati, da bo imelo podjetje od tega čim večje koristi. Prostovoljna razkritja so lahko orodje za spreminjanje zaznav javnosti ali odvratanje pozornosti od problemov s poudarjanjem dosežkov na drugih družbeno pomembnih področjih.

Še en spodbujevalni dejavnik poročanja o družbeno odgovornem vedenju je pojav družbeno odgovornega investiranja. Družbeno odgovorni skladi vlagajo premoženje v podjetja, ki delujejo v skladu z zahtevanimi družbenimi in okoljskimi merili. Podjetja želijo izboljšati svoj finančni profil z vključitvijo v nove indekse, kot sta denimo Dow Jones Sustainability Group indeks ali FTSE4Good indeks (Slapničar, 2005, str. 1).

Ker poročanje o družbeni odgovornosti in družbeno odgovorno ravnanje povzročata stroške podjetju, si ta prizadevajo, da bi te stroške povrnili z donosom. Cilj družbenega poročanja je minimizirati negativne družbene vplive delovanja podjetja, izboljšati ugled in ugotavljati donose naložb v družbeno odgovorne aktivnosti (Slapničar, 2005, str. 1).

---

¹ Angl. »social reporting, social responsibility accounting, corporate social disclosure, social accountability disclosure, social audit, ethical statements, values report, social statement«. Nekateri imenujejo sistem družbenega poročanja »3E«, saj naj bi ta sistem vključeval poročanje o ekonomskem, okoljskem in etičnem vidiku gospodarske družbe (economy, environment, ethics) ali »3P« kot sestav ljudi, okolja in dobička (people, planet, profit).

3.3.5 Priložnosti prostovoljnih razkritij v letnem poročilu

Podjetja se odločajo za prostovoljna razkritja v letnih poročilih, ker od tega pričakujejo koristi. Po Horvatovi (2004, str. 28) obstajajo za podjetja, ki razkrivajo več informacij, sledeče prednosti oziroma priložnosti:

- večja likvidnost finančnih trgov,
- manjša verjetnost, da bi podjetje ali fizična oseba kot uporabnik računovodskih izkazov drugih podjetij nepravilno razpršila svoja finančna sredstva,
- manjša verjetnost, da bi se uporabniki na podlagi razkritij nepravilno odločali,
- tekmovalna prednost² na podlagi razkritih informacij drugih podjetij,
- tekmovalna prednost na podlagi lastnih razkritij,
- pogajalska prednost na podlagi razkritij kupcev in dobaviteljev.

Poleg navedenih koristi pa želijo podjetja s prostovoljnimi razkritji predvsem izboljšati oziroma zgraditi svoj ugled skupinam, ki se zanje zanimajo. Podjetje uporabi poročilo predvsem kot orodje za sporočanje tistih informacij, za katere želi, da jih prejmejo posamezne skupine uporabnikov, saj od tega pričakuje določene koristi.

Zavedati pa se moramo, da prostovoljno razkrivanje prinaša s sabo tudi stroške. Zato slovenski računovodski standard 30.14 pravi, da je potrebno upoštevati razmerja med stroški oblikovanja posamezne računovodske informacije in njenimi koristmi. Računovodsko informiranje naj bo gospodarno, to se pravi, da so koristi od njega večje kot stroški. Do problema prihaja, ker je skoraj nemogoče natančno izmeriti koristi, ki so posledica izboljšanih razkritij, in jih primerjati s stroški informacij, ki bi morale biti za tekmece poslovna skrivnost. Poleg tega so stroški in koristi zelo razpršeni, na uporabnike pa učinkujejo različno in z različnimi stopnjami. Pomembno je, da se v podjetju vzdržuje pomembnost informacij in da se meje obveznega poročanja nenadzorovano ne širijo in s tem povzročijo nepotrebne stroške (Horvat, 2003, str. 62).

Informacije morajo biti uporabne in zanesljive. Uporabnost omogoči, da se uporabniki pravilno odločajo in s tem prinašajo koristi celotnemu gospodarstvu (makro učinek). Če podjetje razkriva več informacij, to poveča prednosti za uporabnike, saj ja tako manjša verjetnost, da bi napačno razpršili finančna sredstva. Prek razpoložljivih informacij naložbeniki iščejo in podpirajo bolj produktivna podjetja, ki z dodatnimi sredstvi rastejo ter tako pospešujejo tudi rast in tekmovalnost gospodarstva. Slabe naložbe pa zavirajo rast in tekmovalnost gospodarstva. Druga prednost večjega obsega razkrivanja informacij za naložbenike je večja likvidnost kapitalskih trgov, saj likvidnejši trg omogoča hitrejšo prerazporeditev finančnih sredstev (Horvat, 2004, str. 27-28).

Veliko podjetij prostovoljno razkriva obsežno količino informacij o poslovanju, ki so se pokazale kot uporabne pri komuniciranju z vlagatelji in drugimi interesnimi skupinami (angl.

---

² Tekmovalna prednost je značilnost, ki podjetju omogoča, da posluje boljše od tekmecev.

stakeholders). Velja torej, da mora imeti podjetje, ki razkriva, vzpodbude oziroma koristi. Te pa morajo, kar priporoča tudi slovenski računovodski standard 30.14., presegati stroške razkrivanja informacij.

Poleg navedenih prednosti pa obstaja v tuji literaturi ena izmed najpogosteje omenjenih prednosti razkrivanja (ta je bila dokazana s številnimi študijami) to, da prostovoljna razkritja reducirajo informacijsko asimetrijo s pomočjo zmanjšanja škodljive izbire. Koristi dodatnih razkritij se lahko kažejo v nižjih stroških kapitala, višji likvidnosti delnic in nižjih transakcijskih stroških (Merton, 1987, Diamond in Verrecchia, 1983). Koristi morajo presegati stroške razkrivanja, saj le tako predstavljajo osnovo za prostovoljno razkrivanje (Ramaswami, 2001, str. 2).

Menedžerji podjetij imajo dostop do notranjih informacij o prihodnjih obetih (pričakovanjih), imajo pa tudi strokovno znanje o poslovanju podjetja; rezultat obojega je visoka stopnja razumevanja realnega stanja podjetja v primerjavi z vlagatelji in drugimi zunanjimi uporabniki informacij podjetja. Menedžerji imajo pooblastilo, da lahko razkrijejo več, kot je obvezni minimum (Ramaswami, 2001, str. 2).

Ekonomska teorija sugerira, da bodo posedovalci superiornih informacij sporočili, kar vedo, ali pa te informacije razkrili neposredno skozi dejanja, vendar le v primeru, če obstaja za to ekonomska vzpodbuda. Torej mora imeti podjetje, ki je, ali se bo odločilo dodatno razkrivati, za to vzpodbudo oziroma korist od razkritja (Ramaswami, 2001, str. 3).

Potreba za doseganje kapitalskega trga je pogosto glavni razlog za prostovoljno razkrivanje finančnih informacij. Podjetja, ki jim raste kapital, pogosteje razkrivajo informacije, ki niso dosegljive v računovodskih izkazih. Prostovoljna razkritja so koristna za izmenjavanje informacij, predvsem zaradi skrbi za povečanje varnosti podjetja, in to še zlasti v panogah, kjer se soočajo z informacijskimi problemi (podjetja v storitveni dejavnosti imajo druge gonilnike vrednosti kot podjetja v proizvodnji dejavnosti), zaradi tega tako imenovanega »one-size-fits-all« pristopa v računovodski regulativi.

Informacijska asimetrija preprečuje neučinkovito alokacijo sredstev in narašča, ko trgi ne agregirajo popolnoma privatnih informacij – to pa lahko posledično vodi v višje transakcijske stroške, nižjo likvidnost ter napačno oceno vrednosti delnice. Računovodska razkritja imajo funkcijo širjenja informacij manj informiranim strankam. Obstaja povezava med velikostjo podjetja in stopnjo informacijske asimetrije. Informacija naj bi bila vpeta v ceno delnice hitreje pri velikih podjetjih kot pri malih, zato so vzpodbude za dodatno razkrivanje večje pri večjih podjetjih. Prav tako pa obstaja povezava med lastništvom in informacijsko asimetrijo. Podjetja z višjim odstotkom institucionalnih (velikih) lastnikov več razkrivajo. Tudi tekoči dobički bolje izražajo prihodnje dobičke, ko je odstotek institucionalnih lastnikov večji (Ramaswami, 2001, str. 15).

Politični stroški lahko prav tako pojasnijo odločitve podjetij o razkrivanju. Podjetja uporabljajo številna sredstva (med drugim tudi dodatno razkrivanje), s katerimi se želijo izogniti pozornosti zunanjih udeležencev, kot so vlada, regulativni organi, dobavitelji, sindikati. Podjetja, ki so na trgu politično izpostavljena, bodo dodatno razkrivala, da bi ublažila potencialne politične stroške. Menedžerji se lahko soočijo s tožbo zaradi pomanjkljivega razkrivanja določene informacije. To pa zagotovo vpliva na ugled menedžerjev in podjetja. Menedžerji zatorej dodatno razkrivajo, da bi se izognili morebitnim sporom in stroškom zaradi izgube ugleda. To je zelo pomembno, saj družbeniki ne marajo neželenih sprememb cen delnic kot rezultat zadržanja določene informacije s strani podjetja (Gatsi, Debrah, 2005, str. 16).

Agencijski stroški naraščajo, ko imata principal in agent konfliktne interese. Principal (npr. delničar) lahko uporabi različna sredstva, s katerimi kontrolira agente (menedžerje). Med ostalimi igrajo pomembno vlogo tudi prostovoljna razkrivanja. Podjetja lahko zmanjšujejo agencijske stroške tudi z revizijo. Agencijski stroški se večajo z naraščanjem dolgov. Če ima na primer podjetje velik delež dolžniškega kapitala, bodo posledično tudi agencijski stroški višji in bo zatorej moralo več razkrivati (Ramaswami, 2001, str. 16).

3.3.6 Nevarnosti prostovoljnih razkritij v letnem poročilu

Številni raziskovalci so razpravljali o vprašanju, ali lahko podjetja zadržijo zasebno informacijo, če obstajajo pomembni stroški razkritja takšne informacije. Takšni stroški vključujejo neposredne stroške pripravljanja in širjenja informacij ter ostale stroške, povezane z razkritjem informacij, kot so škodljive akcije konkurentov, vstop novih podjetij v panogo in politični stroški, ki naraščajo zaradi potencialne grožnje regulacije in nezaupanja. Verrecchia (1983, str. 3) je dokazal, da bodo podjetja v primeru, ko obstajajo kakršnikoli stroški razkrivanja, razkrila vse informacije. Vzpodbude za popolno razkritje so večje ob domnevi, da vlagatelji vedo, kdaj podjetja zadržujejo zasebne informacije. Nerazkritje v takšnih okoliščinah povzroči, da investitorji zaključijo, da imajo podjetja gotovo slabe novice, to pa ima posledično negativen vpliv na ceno delnice. Podjetja, ki se zavedajo problema, bodo raje razkrila vse informacije.

Zgodnji analitični modeli (Akerlof, 1970, Spence, 1973, Grossman, 1981, Milgrom, 1981; povzeto po Ramaswamiju, 2001, str. 5) nakazujejo, da bodo podjetja prostovoljno razkrivala vse pomembne informacije, da ne bi investitorji domnevali, da razkrivajo zato, ker imajo najslabšo možno informacijo. Ti modeli povzemajo dejstvo, da razkritja stanejo (Ramaswami, 2001, str. 5).

Verrecchia (1983, str. 3) je odkril, da obstaja prag, pri katerem začnejo stroški razkrivanja naraščati. Trdi namreč, da lahko podjetja v panogi, kjer vlada huda konkurenca, ocenjujejo kakršnakoli razkritja za javnost kot potencialno škodo zaradi konkurentov. Za podjetja, ki

delujejo v manj ostri konkurenci, pa meni, da razkrivajo, saj ne občutijo stroškov, ki so posledica javne objave informacij.

Razlaga je takšna: če stroški obstajajo in informacija ni objavljena, potem so investitorji negotovi in ne vedo, če zadržana informacija odseva slabe novice ali dobre. Če so posredi ti stroški, investitorji ne bodo mogli prepoznati nerazkritje neke informacije kot nedvoumno slabe novice. Večja, kot je prisotnost takega stroška, povezana z razkritjem informacije, manj bodo investitorji reagirali na zadrževanje (nerazkrivanje) informacij. Verrecchiajeva analiza dokazuje, da konkurenca na trgu lahko destimulativno vpliva na prostovoljno razkrivanje, še posebno razkrivanje slabih novic (Ramaswami, 2001, str. 28).

V podjetju lahko nastanejo sledeči stroški prostovoljnega razkrivanja (Horvat, 2004, str. 28):

- razvijanje in širjenje informacij (stroški zbiranja, pripravljanja in razdeljevanja informacij ter stroški revidiranja računovodskih informacij v podjetjih, ki so temu zavezana),
- tožbe in pravde, povezane z razkritji informacij (stroški zavajajočih lažnih informacij),
- izguba tekmovalnih prednosti zaradi razkrivanja informacij.

4 ANALIZA RAZKRITIJ V LETNIH POROČILIH SLOVENSКИH ZAVAROVALNIC ZA POSLOVNO LETO 2006

4.1 Predstavitev slovenskega zavarovalnega trga v poslovnem letu 2006 in izhodišča za analizo

Po vključitvi Slovenije v EU so na slovenskem zavarovalnem trgu nastale nove razmere za delovanje slovenskih in tujih zavarovalnic. Slednje lahko v Sloveniji delujejo tudi neposredno, tj. po sistemu prostega opravljanja storitev (angl. *Freedom of Services – FOS*), ne da bi tu morale imeti svoje poslovne enote ali podružnice. Slovenske zavarovalnice in pozavarovalnice se tako prvič po osamosvojitvi Slovenije pomembneje soočajo s tujo neposredno konkurenco. Hkrati postaja slovenski zavarovalni trg po svojih poslovnih možnostih enak zavarovalnim trgom v drugih državah članicah EU (Statistični zavarovalniški bilten 2007, str. 7).

Po navedbah Statističnega zavarovalniškega biltena 2007 (2007, str. 15) so številni dogodki v letu 2006 in začetku leta 2007 označeni kot največji razvoj in širjenje slovenskega zavarovalništva po 2. svetovni vojni. Nakupe v tujini oziroma večinske deleže v zavarovalnicah drugih držav je doseglo kar nekaj zavarovalnic. Njihov strateški cilj je doseči desetodstotni tržni delež na posameznih trgih, kar nameravajo doseči s ponudbo sodobnih in konkurenčnih zavarovalnih produktov, s posodobitvijo poslovnih procesov in hitrim izplačilom škod. Hkrati pa se je pojavil nasprotni tok, saj so v Slovenijo prišle zavarovalnice iz drugih držav članic EU. Naj omenim največjo nemško zavarovalnico Allianz, ki se je na slovenskem trgu pojavila že v začetku leta 2004.

Nekatere zavarovalnice so v skladu z odločitvijo Agencije za zavarovalni nadzor precej povečale svoj osnovni kapital, ki bo med drugim omogočal tudi uresničitev njihovih zastavljenih ciljev. Narašča število zavarovalnic z vzorno organizacijo notranjega poslovanja v skladu z mednarodnim standardom ISO 9001 (Statistični zavarovalniški bilten 2007, str. 16).

Zavarovalnice, bodisi specializirane življenjske, bodisi splošne, v Sloveniji z novimi zavarovalnimi produkti po meri zavarovancev uspešno povečujejo premijo življenjskih in premoženjskih zavarovanj. Leta 2006 se je znesek skupne bruto obračunane premije povečal za 11,4 %, tj. na 1,725 milijarde evrov. Z življenjskimi zavarovanji so zavarovalnice zbrale za 541 milijonov evrov bruto obračunane premije (za 16,3 % več kot leto prej). Pri drugih zavarovanjih pa se je od leta 2005 zbrana bruto obračunana premija povečala za 9,3 %, tj. na 1,184 milijarde evrov (Statistični zavarovalniški bilten 2007, str. 17).

Tabela 1 prikazuje tržne deleže glede na celotni znesek bruto obračunanih premij slovenskih zavarovalnic v letu 2006. Največji tržni delež na slovenskem trgu je imela zavarovalnica Triglav (41,0 %). Razlike med tržnimi deleži zavarovalnic, ki sledijo Triglavu v delitvi

slovenskega zavarovalnega kolača, so zelo majhne. Adriatic Slovenica je imela 14,49 odstotni delež, Vzajemna 13,60 odstotni delež in Maribor 13,07 odstotni delež. Zavarovalnice ki sledijo, imajo tržne deleže v višini 2,0 % ali manj.

Tabela 1: Tržni deleži zavarovalnic v letu 2006 (v %)

Zavarovalnice	Vrste zavarovanj		
	Vsa	Življenjska	neživljenjska
Triglav	41,00	48,00	38,49
Adriatic Slovenica	14,49	3,90	18,28
Vzajemna	13,60		18,47
Maribor	13,07	13,27	13,00
Tilia	3,20	1,85	3,68
Generali	2,76	4,24	2,22
Triglav, zdravstvena	2,47		3,36
Slovenica Življenje	2,40	9,09	
Merkur	2,35	7,48	0,51
Grawe	2,01	5,28	0,84
NLB Vita	1,90	6,89	0,11
SID-Prva kreditna zavarovalnica	0,70	0,00	0,95
ARAG	0,06	0,00	0,08
Victoria-Volksbanken	0,02	0,06	0,00
SKUPAJ	100,00	100,00	100,00

Vir: Statistični zavarovalniški bilten 2007, str. 18

Problem, ki sem ga v specialističnem delu preučila, je raznolikost razkritij v letnih poročilih slovenskih zavarovalnic na podlagi določil SKL 2007 in prostovoljnih razkritij. Kljub temu, da za zavarovalnice v Sloveniji v finančnem in računovodskem vidiku obstajajo specifične normativne ureditve, lahko rečem, da je na področju poročanja v letnih poročilih še veliko odprtih možnosti za prostovoljna razkritja. Ker je letno poročilo dostopno vsakomur, je še toliko bolj priporočljivo razmisliti o tem, katere ter koliko podatkov in informacij bo zavarovalnica razkrila. Pozorna mora biti na to, da ne bo razkrila bodisi poslovnih skrivnosti, bodisi s tem izgubila konkurenčne prednosti.

Cilj specialističnega dela je preučiti in presoditi značilnosti ter raven razvitosti razkrivanja informacij v letnih poročilih slovenskih zavarovalnic za poslovno leto 2006. Cilj je analiza obveznih razkritij, ki jih določa SKL 2007, in morebitnih prostovoljnih razkritij.

Analizirala sem, po mojem mnenju, reprezentativno raven poročanja v Sloveniji, saj sem v precep vzela 10, od skupno 15. kompozitnih in specializiranih zavarovalnic, ki so v letu 2006 zbrale več kot 10 milijonov evrov bruto obračunane premije. Predpostavljam, da bom ugotovila zelo majhna neskladja med razkritji v letnih poročilih in med zakonsko predpisanimi razkritji ter zelo malo prostovoljnih razkritij.

V tabeli 2 prikazujem, katere kompozitne in specializirane zavarovalnice sem v specialističnem delu zajela v analizo in kolikšna je njihova zbrana bruto premija v poslovnem letu 2006.

Tabela 2: Višine bruto obračunane premije letu 2006 (v mio EUR) posameznih zavarovalnic, zajetih v analizo

Kompozitne in specializirane zavarovalnice	Bruto obračunana premija (v mio EUR)
Zavarovalnica Triglav, d. d., Ljubljana	660
Adriatic Slovenica, zavarovalna družba, d. d., Koper	233
Vzajemna zdravstvena zavarovalnica, d. v. z., Ljubljana	219
Zavarovalnica Maribor, d. d., Maribor	210
Zavarovalnica Tilia, d. d., Novo mesto	52
Generali, Zavarovalnica, d. d., Ljubljana	44
Merkur zavarovalnica, d. d., Ljubljana	38
Slovenica Življenje, življenjska zavarovalnica, d. d.	39
Grawe, Zavarovalnica, d. d., Maribor	32
NLB Vita, Življenjska zavarovalnica, d. d, Ljubljana	31

Vir: Statistični zavarovalniški bilten 2007, str. 16

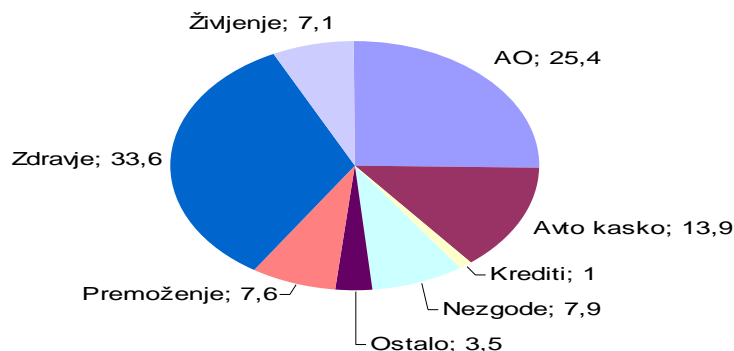
Enaka razmerja kot pri tržnih deležih, ki jih prikazujem v tabeli 1, je zaslediti tudi v višini bruto obračunane premije. Največ premije je zbrala zavarovalnica Triglav, in sicer v višini 660 milijonov evrov, sledi ji Adriatic Slovenica z 233 milijonov evrov, zatem Vzajemna, ki je zbrala 219 milijonov evrov in Maribor z 210 milijonov evrov bruto obračunane premije. Zavarovalnice, ki sledijo, so zbrale med 30 in 50 milijonov evrov bruto obračunane premije.

4.2 Predstavitev Adriatic Slovenice, Zavarovalne družbe, d. d.

Adriatic Slovenica, Zavarovalna družba, d. d., (AS) je v sedanji podobi znana od konec leta 2005, ko sta se združili dve slovenski zavarovalnici, in sicer se je Slovenica, zavarovalniška hiša, d. d., pripojila k Adriatic Zavarovalni družbi, d. d.. Na dan 31. 12. 2006 je njen največji delničar KD Holding, d. d., z 95,7 odstotnim deležem. V letu 2006 je zbrala 233,1 milijona evrov bruto premije, njen tržni delež pa je znašal 14,5 %. Konec leta 2006 je bilo v AS 1106 zaposlenih, od tega 780 zavarovalnih zastopnikov.

Slika 1 prikazuje strukturo portfelja zavarovalnice AS glede na bruto obračunano premijo v letu 2006.

Slika 1: Struktura portfelja zavarovalnice AS glede na bruto obračunano premijo 2006 (v %)³

Vir: Statistični zavarovalniški bilten 2007, str. 20

V tabeli 3 so prikazana obvezna razkritja skladno z določili SKL 2007.

Tabela 3: Analiza razkritij po SKL 2007 zavarovalnice AS

<i>Razkritje</i>	<i>Naziv razkritja</i>
Splošno gospodarsko okolje	Gospodarsko okolje v letu 2006
Poslovne usmeritve (dolgoročni cilji in uresničenje predvidenih)	Dolgoročni načrti in cilji za leto 2007
Pregled poslovanja	Poslovanje in oris zavarovalnih vrst
Finančni rezultat	Analiza poslovanja, predstavitev finančnega rezultata in finančnega položaja družbe v letu 2006
Finančni položaj	Analiza poslovanja, predstavitev finančnega rezultata in finančnega položaja družbe v letu 2006
Ukrepi za obvladovanje tveganj	Upravljanje s tveganji
Delničarji	Lastniška struktura
Dosedanji in pričakovani razvoj (raziskave in investicijska vlaganja)	Razvoj, varnost, kakovost – Razvojni projekti
Podružnice in aktivnosti v tujini	Trženje in tržna mreža
Zaposleni	Zaposleni
Člani uprave in nadzornega sveta	Organi vodenja in upravljanja
Informacijska podpora	Razvoj, varnost, kakovost – Informacijski sistem
Okoljevarstvene informacije	Odnos do družbenega in naravnega okolja
Izjava o skladnosti s kodeksom upravljanja	Ni razkritja
Pomembni poslovni dogodki po koncu leta	Pomembnejši poslovni dogodki v začetku leta 2007

³ AO je kratica za zavarovalno vrsto avtomobilske odgovornosti.

Razkritje	Naziv razkritja
Razmerja z obvladujočo družbo	Pojasnila k računovodskim izkazom, Splošni podatki o družbi

Vir: Podatki, povzeti iz Letnega poročila 2006, Adriatic Slovenice, Zavarovalne družbe, d. d..

V tabeli 4 so predstavljena prostovoljna razkritja zavarovalnice AS.

Tabela 4: Prikaz prostovoljnih razkritij zavarovalnice AS

Naziv razkritja	Vsebina razkritja
Komuniciranje z interesnimi skupinami	Komuniciranje z zavarovanci, zaposlenimi, s poslovnimi partnerji, širšim družbenim okoljem, z novinarji in mediji
Razvoj, varnost, kakovost – varnost	ISMS – sistem upravljanja z varnostjo informacij
Razvoj, varnost, kakovost – sistem vodenja kakovosti	SVK – sistem vodenja kakovosti

Vir: Podatki, povzeti iz Letnega poročila 2006, Adriatic Slovenice, zavarovalne družbe, d. d..

Letno poročilo 2006 zavarovalnice AS je za bralca pregledno. Poslovno poročilo zajema vsa zahtevana razkritja, ki jih določa Sklep o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL 2007. Manjka sicer izjava o skladnosti s kodeksom upravljanja, ki pa jo lahko skladno s popravkom ZGD-1B štejemo za neobvezno razkritje, saj se z vrednostnimi papirji zavarovalnice AS ne trguje na organiziranem trgu.

Poslovne usmeritve so predstavljene dobro. Zajemajo namreč tako dolgoročne cilje, kot cilje za prihodnje poslovno leto. V predstavitvi ni navedeno, v kolikšni meri so se cilji za leto 2006 dejansko uresničili. Pregled poslovanja oriše zavarovalne vrste, vendar ne navede števila zavarovancev in števila sklenjenih zavarovanj. Predstavitev finančnega položaja in finančnega rezultata družbe je zajeto v skupnem poglavju z naslovom Analiza poslovanja, predstavitev finančnega rezultata in finančnega položaja družbe v letu 2006. Vsebina je podana zelo nepregledno. Skromno je predstavljen del poročila, ki predstavlja delničarje. Navedena je le lastniška struktura in knjigovodska vrednost delnice, ni pa navedb o rasti delnic, dobičku na delnico, kar bi utegnulo zanimati potencialne investitorje. Dosedanji in pričakovani razvoj ni predstavljen v smislu inovacij in raziskav, pač pa poročilo zajema razvoj na področju zdravstvenih, življenjskih in drugih premoženjskih zavarovanj. Del poročila, ki se nanaša na podružnice in njihove aktivnosti, je mogoče zaslediti v segmentu, ki govori o tržni mreži, vendar je razkritje zelo skromno in netransparentno. Razmerje z obvladujočo družbo je predstavljeno v računovodskem delu letnega poročila, in sicer v pojasnilih k računovodskim izkazom.

Nikjer v poslovnem ali računovodskem poročilu ni moč zaslediti informacij o naložbeni politiki ali strukturi naložb po zavarovalnih vrstah, kar nekatere druge zavarovalnice v svojih poročilih predstavijo.

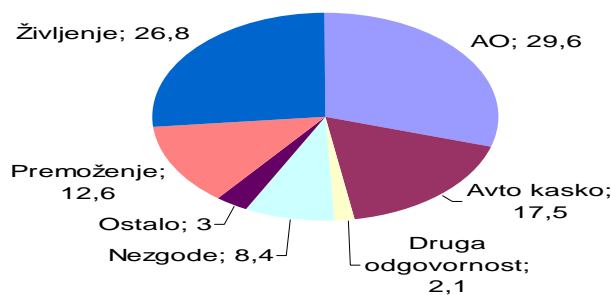
Tako kot nekatere druge zavarovalnice tudi AS v svojem poslovnem delu letnega poročila 2006 predstavlja komuniciranje z interesnimi skupinami (z zavarovanci, zaposlenimi, s poslovnimi partnerji, širšim družbenim okoljem ter z novinarji in mediji). V sklopu poglavja razvoj, varnost, kakovost dodatno opredelijo področje varnosti in področje vodenja kakovosti.

4.3 Predstavitev Zavarovalnice Maribor, d. d.

Zavarovalnica Maribor, d. d., (ZM) deluje od leta 1990. Njena največja delničarja sta banka Nova KBM, d. d., z 49,96 odstotnim deležem in Pozavarovalnica Sava, d. d., z 45,79 odstotnim deležem. V letu 2006 je zbrala 210,3 milijona evrov bruto premije, njen tržni delež je znašal 13,1 %. Konec leta 2006 je bilo v ZM 858 zaposlenih, od tega 221 zavarovalnih zastopnikov.

Slika 2 prikazuje strukturo portfelja zavarovalnice ZM glede na bruto obračunano premijo v letu 2006.

Slika 2: Struktura portfelja zavarovalnice ZM glede na bruto obračunano premijo 2006 (v %)

Vir: Statistični zavarovalniški bilten 2007, str. 35

V tabeli 5 so prikazana obvezna razkritja skladno z določili SKL 2007.

Tabela 5: Analiza razkritij po SKL 2007 zavarovalnice ZM

Razkritje	Naziv razkritja
Splošno gospodarsko okolje	Zavarovalništvo v Sloveniji
Poslovne usmeritve (dolgoročni cilji in uresničenje predvidenih)	Poslovna usmeritev ZM
Pregled poslovanja (oris zavarovalnih vrst)	Pregled poslovanja ZM v letu 2006
Finančni rezultat	Finančni rezultat družbe

Razkritje	Naziv razkritja
Finančni položaj	Finančni položaj družbe
Ukrepi za obvladovanje tveganj	Obvladovanje tveganj
Delničarji	Delniški kapital in delničarji
Dosedanji in pričakovani razvoj (raziskave in investicijska vlaganja)	Investicijska vlaganja; Aktivnosti na področju raziskav, razvoja in inovacij – Raziskave, Razvoj, Inovativna dejavnost
Podružnice in aktivnosti v tujini	Organi upravljanja in organizacijska shema družbe
Zaposleni	Zaposleni in izobraževanje
Člani uprave in nadzornega sveta	Organi upravljanja in organizacijska shema družbe – Uprava in nadzorni svet ZM
Informacijska podpora	Investicijska vlaganja; Aktivnosti na področju raziskav, razvoja in inovacij – Informacijska tehnologija
Okoljevarstvene informacije	Kakovost poslovanja in spremljanje zadovoljstva zavarovancev – Ravnanje z okoljem
Izjava o skladnosti s kodeksom upravljanja	Ni razkritja
Pomembni poslovni dogodki po koncu leta	Dogodki po datumu bilance stanja
Razmerja z obvladujočo družbo	Ni razkritja

Vir: Podatki, povzeti iz Poslovnega poročila 2006, Zavarovalnice Maribor, d. d.

V tabeli 6 so predstavljena prostovoljna razkritja zavarovalnice ZM.

Tabela 6: Prikaz prostovoljnih razkritij zavarovalnice ZM

Naziv razkritja	Vsebina razkritja
Kakovost poslovanja in spremljanje zadovoljstva zavarovancev	Sistem vodenja kakovosti, strateški poslovni partnerji, odgovornost do družbenega okolja
Naložbena politika in struktura naložb na dan 31. 12. 2006	Naložbena politika in struktura naložb na dan 31. 12. 2006 prikazana ločeno za življenjska in ostala zavarovanja

Vir: Podatki, povzeti iz Poslovnega poročila 2006, Zavarovalnice Maribor, d. d.

Letno poročilo 2006 ZM je za bralca zelo pregledno. Poslovno poročilo zajema vsa zahtevana razkritja, ki jih določa Sklep o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL 2007. Manjka sicer izjava o skladnosti s kodeksom upravljanja, ki pa jo lahko skladno s popravkom ZGD-1B štejemo za neobvezno razkritje, saj se z vrednostnimi papirji zavarovalnice ZM ne trguje na organiziranem trgu.

Opis splošnega gospodarskega okolja v letu 2006 vsebuje tudi razdelek o vplivu vremenskih okoliščin in posledičnega odškodninskega gibanja, raziskavo z naslovom »Trendi na področju

uporabe zavarovanj«, vpliv konkurence v zavarovalništvu in pričakovanja strateških partnerjev in kupcev. Zelo transparentno je predstavljeno poglavje o pregledu poslovanja po zavarovalnih vrstah. Pri tem gre omeniti, da je poglavje razdeljeno na segmente, in sicer najprej so navedeni opisi posameznih zavarovalnih vrst, sledi gibanje tržnega deleža po zavarovalnih vrstah, prednosti in ugodnosti po zavarovalnih vrstah, ciljne skupine za posamezne zavarovalne vrste ter načini pospeševanja prodaje. Manjkajo le navedbe o številu zavarovancev in številu sklenjenih zavarovanj po posameznih zavarovalnih vrstah. Poglavje o finančnem rezultatu družbe vsebuje tudi finančne učinke po posameznih zavarovalnih vrstah, s čimer se poveča preglednost poslovanja zavarovalnice. V segmentu, kjer poročilo zajema raziskave in razvoj, sta, poleg razvoja po zavarovalnih vrstah in razvoja informacijske tehnologije, predstavljeni tudi raziskavi ZM v očeh zaposlenih in ZM v očeh poslovne javnosti ter njuni izsledki. Slednjo je za ZM izvajal zunanji izvajalec Kline&Partner. Skromno so opredeljene poslovne usmeritve in načrti oziroma cilji za prihodnja leta. Razlog je verjetno pripisati previdnosti poročanja v smislu konkurenčne prednosti, ki bi jo lahko izgubili, saj bi si z razkritjem tovrstnih informacij lahko naredili več škode kot koristi.

ZM v svojem poslovnem poročilu predstavlja tudi prostovoljna razkritja. Razkriva informacije o kakovosti poslovanja in spremljanja zadovoljstva zavarovancev po mednarodnem standardu ISO 9001. V sklopu istega poglavja predstavi tudi svoje strateške partnerje in opredeli na kakšne načine sodeluje z družbenim okoljem.

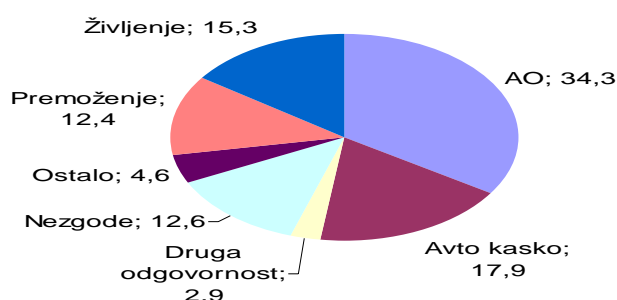
ZM v posebnem poglavju razkrije tudi naložbeno politiko in strukturo naložb na dan 31. 12. 2006, kar nekatere zavarovalnice predstavljajo v sklopu finančnega rezultata, večina pa tega razkritja ne predstavi. ZM brez tabel ali grafov na kratko oriše tako naložbeno politiko kot strukturo naložb, ločeno na življenjska in ostala zavarovanja.

4.4 Predstavitev Zavarovalnice Tilia, d. d.

Zavarovalnica Tilia, d. d., (Tilia) je pričela poslovati 1. 1. 1991 in je danes v večinski lasti Pozavarovalnice Sava, d. d. (99,6 %). V letu 2006 je zbrala 51,5 milijona evrov bruto premije, njen tržni delež je znašal 3,2 %. Konec leta 2006 je bilo v Tilii 311 zaposlenih.

Slika 3 prikazuje strukturo portfelja zavarovalnice Tilia glede na bruto obračunano premijo v letu 2006.

Slika 3: Struktura portfelja zavarovalnice Tilia glede na bruto obračunano premijo 2006 (v %)

Vir: Statistični zavarovalniški bilten 2007, str. 36

V tabeli 7 so prikazana obvezna razkritja skladno z določili SKL 2007.

Tabela 7: Analiza razkritij po SKL 2007 zavarovalnice Tilia

Razkritje	Naziv razkritja
Splošno gospodarsko okolje	Splošno gospodarsko okolje v Sloveniji: Zavarovalniški trg in tržni položaj Zavarovalnice Tilia v letu 2006
Poslovne usmeritve (dolgoročni cilji in uresničenje predvidenih)	Cilji Zavarovalnice Tila. d. d., v letu 2007
Pregled poslovanja (oris zavarovalnih vrst)	Pregled poslovanja
Finančni rezultat	Finančni rezultat
Finančni položaj	Finančni položaj
Ukrepi za obvladovanje tveganj	Obvladovanje tveganj
Delničarji	Delniški kapital in delničarji
Dosedanji in pričakovani razvoj (raziskave in investicijska vlaganja)	Razvojne aktivnosti – Aktivnosti zavarovalnice na področju raziskav in razvoja, Investicije
Podružnice in aktivnosti v tujini	Trženje in tržna mreža – Tržna mreža
Zaposleni	Zaposleni in izobraževanje
Člani uprave in nadzornega sveta	Uprava in nadzorni svet na dan 31. 12. 2006
Informacijska podpora	Razvojne aktivnosti – Aktivnosti zavarovalnice na področju raziskav in razvoja, Investicije, Informacijska tehnologija in procesi
Okoljevarstvene informacije	Ravnanje z okoljem
Izjava o skladnosti s kodeksom upravljanja	Ni razkritja
Pomembni poslovni dogodki po koncu leta	Dogodki po dnevu bilance stanja in datumu odobritve (sprejetja) letnega poročila
Razmerja z obvladujočo družbo	Osnovni podatki o zavarovalni skupini in udeležba Zavarovalnice Tilia v gospodarskih družbah

Vir: Podatki, povzeti iz Letnega poročila 2006, Zavarovalnice Tilia, d. d.

V tabeli 8 so predstavljena prostovoljna razkritja zavarovalnice Tilia.

Tabela 8: Prikaz prostovoljnih razkritij zavarovalnice Tilia

<i>Naziv razkritja</i>	<i>Vsebina razkritja</i>
Naložbena politika in struktura finančnih naložb	Kritno premoženje, kritni sklad, kritni sklad z naložbenim tveganjem, lastni viri
Družbena odgovornost	Komuniciranje z zavarovanci, s poslovnimi partnerji, z zaposlenimi, mediji, delničarji in s finančnimi javnostmi, z lokalno skupnostjo in s širšim družbenim okoljem

Vir: Podatki, povzeti iz Letnega poročila 2006, Zavarovalnice Tilia, d. d.

Letno poročilo 2006 Tilie je za bralca pregledno. Poslovno poročilo ne zajema vseh zahtevanih prostovoljnih razkritij, ki jih določa Sklep o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL 2007. Manjka izjava o skladnosti s kodeksom upravljanja, ki pa skladno z določili ZGD-1B ni potrebna, če se z vrednostnimi papirji zavarovalnice ne trguje na organiziranem trgu.

Tako kot večina zavarovalnic tudi v tem poročilu ni predstavljeno, v kolikšni meri so se uresničili zastavljeni cilji za obravnavano poročevalsko obdobje. Pregled poslovanja vsebuje dober oris posameznih zavarovalnih vrst in zaslediti je tudi navedbe o številu sklenjenih zavarovanj po posameznih zavarovalnih vrstah, pri čemer ni navedenega podatka o številu zavarovancev. Razkritja o finančnem rezultatu so razvidna iz poglavij izida poslovanja, prihodkov od zavarovalnih premij, odhodkov za škode, obratovalnih stroškov, prihodkov in odhodkov od naložb ter donosa naložb, ostalih prihodkov, ostalih odhodkov in popravkov vrednosti terjatev. Dobro je razdelano razkritje o tveganjih, s katerimi se sooča zavarovalnica. Tveganja so predstavljena obširno, vendar ponekod manjkajo razkritja o ukrepih za obvladovanje navedenih tveganj. Skromno je predstavljen del poročila, ki predstavlja delničarje. Navedena je le lastniška struktura, nikjer pa ni navedb o rasti delnice, dobičku na delnico, kar bi utegnilo zanimati potencialne investitorje.

Transparentno je prikazano poglavje, ki govori o naložbeni politiki in strukturi finančnih naložb, ki ga zavarovalnica prikazuje, kar v primerjavi z drugimi zavarovalnicami predstavlja dodatno oziroma prostovoljno razkritje.

V kontekstu družbene odgovornosti predstavlja prostovoljna razkritja oziroma načine komuniciranja zavarovalnice z zavarovanci, s poslovnimi partnerji, z zaposlenimi, mediji, delničarji in s finančnimi javnostmi, z lokalno skupnostjo in s širšim družbenim okoljem.

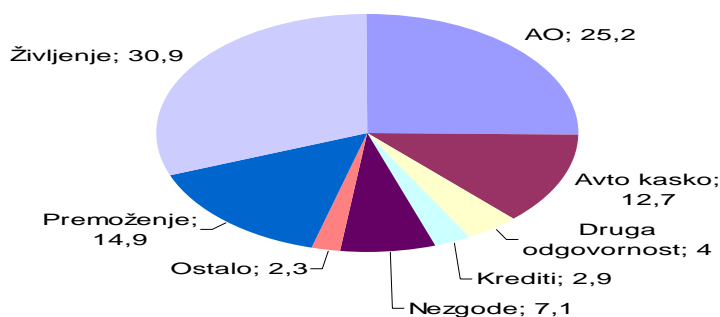

4.5 Predstavitev Zavarovalnice Triglav, d. d.

Zavarovalnica Triglav, d. d., (Triglav) je pričela poslovati leta 1990 in je danes v večinski lasti Kapitalske družbe, d. d., (34,5 %) in Slovenske odškodninske družbe, d. d., (32,6 %). V letu 2006 je zbrala 659,6 milijona evrov bruto premije, njen tržni delež je znašal 41,0 %. Konec leta 2006 je bilo v Triglavu 2477 zaposlenih, od tega 697 zavarovalnih zastopnikov.

Slika 4 prikazuje strukturo portfelja zavarovalnice Triglav glede na bruto obračunano premijo v letu 2006.

Slika 4: Struktura portfelja zavarovalnice Triglav glede na bruto obračunano premijo 2006 (v %)

Vir: Statistični zavarovalniški bilten 2007, str. 37

V tabeli 9 so prikazana obvezna razkritja skladno z določili SKL 2007.

Tabela 9: Analiza razkritij po SKL 2007 zavarovalnice Triglav

Razkritje	Naziv razkritja
Splošno gospodarsko okolje	Poročilo o poslovanju – Splošno gospodarsko okolje v Sloveniji, Zavarovalniški trg in tržni položaj Zavarovalnice Triglav v letu 2006, Gospodarske in tržne razmere v državah, kjer ima Zavarovalnica Triglav hčerinske družbe v letu 2006
Poslovne usmeritve (dolgoročni cilji in uresničenje predvidenih)	Poslanstvo, vizija, vrednote in cilji
Pregled poslovanja (oris zavarovalnih vrst)	Finančni rezultat Zavarovalnice Triglav, d. d.
Finančni rezultat	Finančni rezultat Zavarovalnice Triglav, d. d.
Finančni položaj	Finančni položaj
Ukrepi za obvladovanje tveganj	Obvladovanje tveganj
Delničarji	Delničarski kapital in delničarji družbe
Dosedanji in pričakovani razvoj (raziskave in investicijska vlaganja)	Razvojne aktivnosti Zavarovalnice Triglav – Naložbe v nepremičnine in opremo v letu 2006, aktivnosti zavarovalnice na področju raziskav in razvoja

Razkritje	Naziv razkritja
Podružnice in aktivnosti v tujini	Skupina Triglav in Odvisne zavarovalnice in družbe za upravljanje skladov in finančnega premoženja na 31. 12. 2006
Zaposleni	Poročilo o trajnostnem razvoju – Upravljanje človeških virov
Člani uprave in nadzornega sveta	Poročilo o upravljanju družbe – Upravljanje Zavarovalnice Triglav
Informacijska podpora	Razvojne aktivnosti Zavarovalnice Triglav – Informacijska podpora
Okoljevarstvene informacije	Družbena odgovornost – Interna ekološka ozaveščenost
Izjava o skladnosti s kodeksom upravljanja	Poročilo o upravljanju družbe – Izjava o upravljanju družbe
Pomembni poslovni dogodki po koncu leta	Pomembnejši dogodki po zaključku obračunskega obdobja
Razmerja z obvladujočo družbo	Osnovni podatki o skupini Triglav

Vir: Podatki, povzeti iz Letnega poročila 2006, Zavarovalnice Triglav, d. d.

V tabeli 10 so predstavljena prostovoljna razkritja zavarovalnice Triglav.

Tabela 10: Prikaz prostovoljnih razkritij zavarovalnice Triglav

Naziv razkritja	Vsebina razkritja
Razvojne aktivnosti zavarovalnice Triglav	Sistem vodenja kakovosti ISO 9001
Poročilo o poslovanju	Trženje in razvoj storitev
Poročilo o trajnostnem razvoju	Upravljanje človeških virov, družbena odgovornost, varnost pri delu

Vir: Podatki, povzeti iz Letnega poročila 2006, Zavarovalnice Triglav, d. d.

Triglavovo letno poročilo 2006 je za bralca zelo pregledno. Poslovno poročilo zajema vsa razkritja, ki jih določa Sklep o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL 2007.

Edina od proučevanih zavarovalnic v svojem poslovnem delu letnega poročila podaja Izjavo o upravljanju družbe, ki je skladna tako z določilom petega odstavka 70. člena ZGD-1, kot tudi z določilom desetega odstavka 17. člena Sklepa o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL 2007. Prav tako je v tem poročilu zaslediti poglavje, ki opredeljuje organe upravljanja v zavarovalnici. Podrobno je predstavljena skupščina, uprava in nadzorni svet.

Zelo transparentno je predstavljena dejavnost skupine Zavarovalnice Triglav, kar bi lahko uvrstila med razkritja podružnic in njihovih aktivnosti. Celotno poglavje vsebuje shematičen

prikaz hčerinskih in povezanih družb. Znotraj je predstavljena vsaka družba z osnovnimi podatki o poslovanju in kazalniki, področje njenega poslovanja in rezultati poslovanja v letu 2006 v primerjavi s predhodnim letom.

Zelo kompleksno predstavi razkritja o zaposlenih. Opredeli zaposlovanje in strukturo kadrov, izobraževanje, merjenje organizacijske klime, interno komuniciranje, sodelovanje z zaposlenimi, varnost pri delu, dodatne ugodnosti za zaposlene in skrb za zaposlene zunaj delovnega časa.

Razdelek, ki predstavlja finančni položaj družbe, vsebuje tudi razkritja o naložbeni politiki kritnega premoženja in kritnih skladov. Pregled poslovanja, kjer naj bi po določilu SKL 2007 opisali zavarovalne vrste in njihove rezultate v poslovnem letu, je prav tako zajet v poglavju, ki govori o finančnem položaju družbe. Vendar pa manjkajo razkritja o številu zavarovancev in številu sklenjenih zavarovanj.

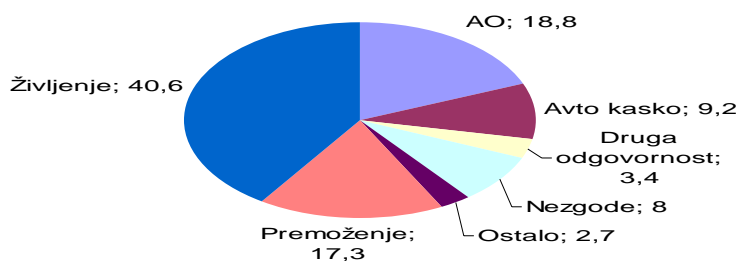
Triglav v svojem poslovnem poročilu predstavlja tudi prostovoljna razkritja. V sklopu poglavja o razvojnih aktivnostih razkriva informacije o sistemu vodenja kakovosti po mednarodnem standardu ISO 9001. Prav tako pa predstavi poglavje o trženju in razvoju storitev, kjer razkriva partnerske odnose s strankami, razvoj storitev in trženja premoženjskih zavarovanj, razvoj prodajnih poti, razvoj prodajnega osebja in trženjske komunikacije življenjskih zavarovanj. Kot prostovoljno razkritje lahko opredelimo tudi dele poročanja v zvezi z zaposlenimi. Razkrije namreč tudi dodatne ugodnosti za zaposlene, skrb za zaposlene zunaj delovnega časa in kako družba z zaposlenimi sodeluje. V razdelku o trajnostnem razvoju je predstavljena tudi skrb za varnost pri delu in družbena odgovornost zavarovalnice do širše javnosti.

4.6 Predstavitev Generali Zavarovalnice, d. d.

Generali Zavarovalnica, d. d., (Generali) je pričela s poslovanjem leta 1997. Njena delničarja sta dva, in sicer Generali Holding Vienna AG, Dunaj, s 53 odstotnim deležem in Interunfall Versicherung AG, Dunaj, s 47 odstotnim deležem. V letu 2006 je zbrala 44,3 milijona evrov bruto premije, njen tržni delež je znašal 2,8 %. Konec leta 2006 je bilo na Generali 329 zaposlenih.

Slika 5 prikazuje strukturo portfelja zavarovalnice Generali glede na bruto obračunano premijo v letu 2006.

Slika 5: Struktura portfelja zavarovalnice Generali glede na bruto obračunano premijo 2006 (v %)

Vir: Statistični zavarovalniški bilten 2007, str. 22

V tabeli 11 so prikazana obvezna razkritja skladno z določili SKL 2007.

Tabela 11: Analiza razkritij po SKL 2007 zavarovalnice Generali

Razkritje	Naziv razkritja
Splošno gospodarsko okolje	Opis splošnega gospodarskega okolja in zavarovalniškega trga
Poslovne usmeritve (dolgoročni cilji in uresničenje predvidenih)	Poslovna usmeritev – Dolgoročni cilji poslovne politike in načrtovane aktivnosti za doseganje le-teh v naslednjem letu; Uresničevanje predvidevanj v poslovnem letu
Pregled poslovanja (oris zavarovalnih vrst)	Pregled poslovanja – Podroben oris posameznih skupin zavarovalnih vrst
Finančni rezultat	Finančni rezultat in finančni položaj
Finančni položaj	Finančni rezultat in finančni položaj
Ukrepi za obvladovanje tveganj	Opis glavnih tveganj ter ukrepi za obvladovanje tveganj
Delničarji	Delniški kapital in delničarji
Dosedanji in pričakovani razvoj (raziskave in investicijska vlaganja)	Podatki o investicijskih vlaganjih in aktivnosti na področju razvoja in raziskav
Podružnice in aktivnosti v tujini	Podatki o poslovni mreži, podružnice zavarovalnice, shematični prikaz poslovne mreže zavarovalnice
Zaposleni	Podatki o zaposlenih in izobrazbeni strukturi
Člani uprave in nadzornega sveta	Podatki o članih uprave ter članih nadzornega sveta
Informacijska podpora	Podatki o informacijski podpori
Okoljevarstvene informacije	Ni razkritja
Izjava o skladnosti s kodeksom upravljanja	Izjava o upravljanju družbe
Pomembni poslovni dogodki po koncu leta	Dogodki po dnevu bilance stanja
Razmerja z obvladujočo družbo	Osnovni podatki o zavarovalniški skupini

Vir: Podatki, povzeti iz Letnega poročila 2006, Generali Zavarovalnice, d. d.

Generali letno poročilo 2006 je za bralca nepregledno in zelo skopo. Poslovno poročilo ne zajema vseh razkritij, ki jih določa Sklep o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL 2007. Manjka razkritje o okoljevarstveni politiki zavarovalnice. Poročilo ne zajema prostovoljnih razkritij.

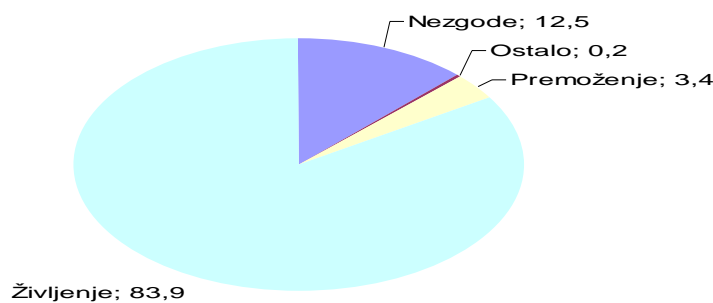
Zavarovalnica v svojem letnem poročilu ne nagovarja nobene interesne skupine, pač pa zadovoljuje zakonska določila glede poročanja. V pregledu poslovanja prikaže analizo rezultatov po zavarovalnih vrstah, poda podatek o številu sklenjenih zavarovanj, ne pa podatka o številu zavarovancev. Analiza stroškov in analiza finančnih prihodkov in odhodkov je prav tako zajeta v pregledu poslovanja, kar bi vsebinsko bilo bolje predstaviti v poglavju finančni rezultat.

4.7 Predstavitev Merkur zavarovalnice, d. d.

Merkur zavarovalnica, d. d., (Merkur) je leta 1992 pričela s poslovanjem. Njen delničar s 100 odstotnim deležem je Merkur Versicherung AG, Graz. V letu 2006 je zbrala 37,8 milijona evrov bruto premije, tržni delež je znašal 2,3 %. Ob koncu leta 2006 je bilo 50 zaposlenih.

Slika 6 prikazuje strukturo portfelja zavarovalnice Merkur glede na bruto obračunano premijo v letu 2006.

Slika 6: Struktura portfelja zavarovalnice Merkur glede na bruto obračunano premijo 2006 (v %)

Vir: Statistični zavarovalniški bilten 2007, str. 25

V tabeli 12 so prikazana obvezna razkritja skladno z določili SKL 2007.

Tabela 12: Analiza razkritij po SKL 2007 zavarovalnice Merkur

Razkritje	Naziv razkritja
Splošno gospodarsko okolje	Gospodarski položaj Slovenije
Poslovne usmeritve (dolgoročni cilji in uresničenje predvidenih)	Pregled poslovanja in poslovne usmeritve
Pregled poslovanja (oris zavarovalnih vrst)	Poslovanje – Opis posameznih zavarovalnih vrst; Razvoj portfelja
Finančni rezultat	Razmejene zavarovalne premije, Odhodki za škode; Pozavarovanje; Čisti obratovalni stroški; Prihodki in odhodki iz naložb
Finančni položaj	Finančni položaj podjetja
Ukrepi za obvladovanje tveganj	Pregled poslovanja in poslovne usmeritve
Delničarji	Ustanovitev in lastništvo – Delniški kapital in delničarji
Dosedanji in pričakovani razvoj (raziskave in investicijska vlaganja)	Pomembnejši podatki – Investicijska vlaganja
Podružnice in aktivnosti v tujini	Pomembnejši podatki – Poslovna mreža
Zaposleni	Pomembnejši podatki – Podatki o zaposlenih
Člani uprave in nadzornega sveta	Organi upravljanja
Informacijska podpora	Pomembnejši podatki – Informacijska podpora
Okoljevarstvene informacije	Ni razkritja
Izjava o skladnosti s kodeksom upravljanja	Pregled poslovanja in poslovne usmeritve
Pomembni poslovni dogodki po koncu leta	Pojasnila k računovodskim izkazom – Dogodki po datumu bilance stanja
Razmerja z obvladujočo družbo	Ustanovitev in lastništvo – Zavarovalniška skupina

Vir: Podatki, povzeti iz Letnega poročila 2006, Merkur zavarovalnice, d. d.

Merkur letno poročilo 2006 je za bralca pregledno, vendar zelo skopo. Poslovno poročilo ne zajema vseh razkritij, ki jih določa Sklep o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL 2007. Manjka razkritje o okoljevarstveni politiki zavarovalnice. Poročilo ne zajema prostovoljnih razkritij.

Poglavje o pregledu poslovanja in poslovnih usmeritvah zaobjame večino potrebnih razkritij. Tako v sklopu le tega razrivajo poslovne usmeritve, ukrepe za obvladovanje tveganj ter izjavo po katerem kodeksu zavarovalnica ravna.

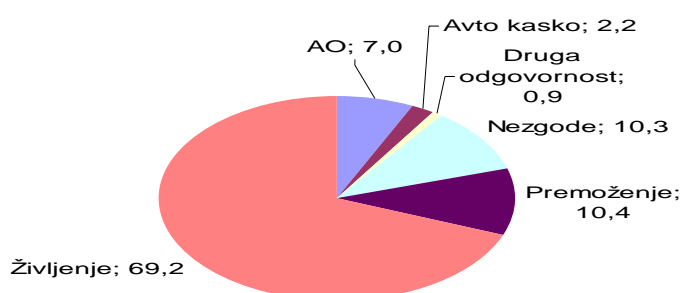
Finančni rezultat zavarovalnice je predstavljen v več poglavjih, in sicer razmejene zavarovalne premije, odhodki za škode, pozavarovanje, čisti obratovalni stroški ter prihodki in odhodki iz naložb. Pri orisu zavarovalnih vrst razkrijejo tudi število zavarovancev in število sklenjenih zavarovanj.

4.8 Predstavitev Grawe Zavarovalnice, d. d.

Grawe Zavarovalnica, d. d., (Grawe) je pričela s poslovanjem v začetku leta 1991. Njen delničar je Grazer Wechselseitige Wersicherung AG, Graz, s 100 % lastništvom. V letu 2006 so zbrali 32,3 milijona evrov bruto premije, tržni delež pa je znašal 2,0 %. Ob koncu leta je bilo 225 zaposlenih.

Slika 7 prikazuje strukturo portfelja zavarovalnice Grawe glede na bruto obračunano premijo v letu 2006.

Slika 7: Struktura portfelja zavarovalnice Grawe glede na bruto obračunano premijo 2006 (v %)

Vir: Statistični zavarovalniški bilten 2007, str. 23

V tabeli 13 so prikazana obvezna razkritja skladno z določili SKL 2007.

Tabela 13: Analiza razkritij po SKL 2007 zavarovalnice Grawe

Razkritje	Naziv razkritja
Splošno gospodarsko okolje	Splošno gospodarsko okolje
Poslovne usmeritve (dolgoročni cilji in uresničenje predvidenih)	Razvoj družbe – Izpolnitev načrta; Dolgoročni cilji poslovne politike in aktivnosti za njihovo doseganje
Pregled poslovanja (oris zavarovalnih vrst)	Pregled poslovanja
Finančni rezultat	Finančni rezultat po zavarovalnih vrstah
Finančni položaj	Finančni položaj
Ukrepi za obvladovanje tveganj	Ukrepi za obvladovanje tveganja
Delničarji	Seznam delničarjev
Dosedanji in pričakovani razvoj (raziskave in investicijska vlaganja)	Stroški naložbenja
Podružnice in aktivnosti v tujini	Podatki o zavarovalni skupini
Zaposleni	Osebe
Člani uprave in nadzornega sveta	Člani uprave, člani nadzornega sveta
Informacijska podpora	Podpora informacijske tehnologije
Okoljevarstvene informacije	Ni razkritja
Izjava o skladnosti s kodeksom upravljanja	Izjava na podlagi 5. odstavka 70. člena ZGD-1

<i>Razkritje</i>	<i>Naziv razkritja</i>
Pomembni poslovni dogodki po koncu leta	Dogodki po bilančnem datumu
Razmerja z obvladujočo družbo	Računovodsko poročilo- Predstavitev družbe

Vir: Podatki, povzeti iz Letnega poročila 2006, Grawe Zavarovalnice, d. d.

Grawe letno poročilo 2006 je za bralca pregledno, vendar zelo skopo. Poslovno poročilo ne zajema vseh razkritij, ki jih določa Sklep o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL 2007. Manjka razkritje o okoljevarstveni politike zavarovalnice. Poročilo ne zajema prostovoljnih razkritij.

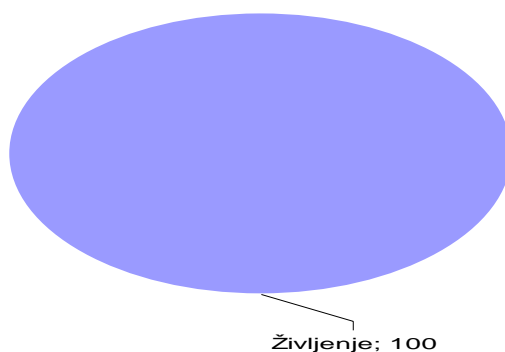
Poročilo deluje kot zadovoljitev zakonskih podlag, ni pa zaznati nobenega posrednega nagovora različnih interesnih skupin. Vsa razkritja so vsebinsko podana zelo minimalno. V poglavju, kjer so predstavili oris zavarovalnih vrst, je moč zaslediti podatek o številu sklenjenih zavarovanj po posameznih zavarovalnih vrstah.

4.9 Predstavitev Slovenice Življenje, življenjske zavarovalnice, d. d.

Slovenica Življenje, življenjska zavarovalnica, d. d., (Slovenica Življenje) deluje od leta 2005. Avgusta 2007 pa se je preimenovala v KD Življenje, zavarovalnica, d. d. Njena največja delničarja sta KD-Holding, d. d., Ljubljana, z 88,8 odstotnim deležem in KD ID, d.d., Ljubljana, z 10,4 odstotnim deležem. V letu 2006 je zbrala 38,6 milijona evrov bruto premije, njen tržni delež pa znašal 2,4 %. Ob koncu leta je bilo v Slovenici Življenje 116 zaposlenih.

Slika 8 prikazuje strukturo portfelja zavarovalnice Slovenica Življenje glede na bruto obračunano premijo v letu 2006.

Slika 8: Struktura portfelja zavarovalnice Slovenica Življenje glede na bruto obračunano premijo 2006 (v %)

Vir: Statistični zavarovalniški bilten 2007, str. 31

V tabeli 14 so prikazana obvezna razkritja skladno z določili SKL 2007.

Tabela 14: Analiza razkritij po SKL 2007 zavarovalnice Slovenica Življenje

Razkritje	Naziv razkritja
Splošno gospodarsko okolje	Splošna gospodarska gibanja v Sloveniji, Gibanje panoge zavarovalništva v Sloveniji
Poslovne usmeritve (dolgoročni cilji in uresničenje predvidenih)	Temeljni cilji za leto 2006 in strateške usmeritve v prihodnje
Pregled poslovanja (oris zavarovalnih vrst)	Ni razkritja
Finančni rezultat	Analiza poslovanja – Finančni rezultat
Finančni položaj	Finančni položaj
Ukrepi za obvladovanje tveganj	Obvladovanje tveganj
Delničarji	Lastniška struktura in podatki za delničarje
Dosedanji in pričakovani razvoj (raziskave in investicijska vlaganja)	Aktivnosti zavarovalnice na področju raziskav in razvoja
Podružnice in aktivnosti v tujini	Aktivnosti zavarovalnice na tujih trgih – Analiza pomembnejših tujih tržišč
Zaposleni	Trajnostni razvoj zavarovalnice – Odgovornost do zaposlenih
Člani uprave in nadzornega sveta	Organiziranost zavarovalnice – Podatki o članih uprave in NS v letu 2006
Informacijska podpora	Aktivnosti zavarovalnice na področju raziskav in razvoja – Razvoj sistema informacijske tehnologije
Okoljevarstvene informacije	Ni razkritja
Izjava o skladnosti s kodeksom upravljanja	Ni razkritja
Pomembni poslovni dogodki po koncu leta	Pojasnila k računovodskim izkazom – Pomembnejši dogodki, ki so nastopili pa koncu poslovnega leta
Razmerja z obvladujočo družbo	Organiziranost zavarovalnice

Vir: Podatki, povzeti iz Letnega poročila 2006, Slovenica Življenje, življenjske zavarovalnice, d. d.

V tabeli 15 so predstavljena prostovoljna razkritja zavarovalnice Slovenica Življenje.

Tabela 15: Prikaz prostovoljnih razkritij zavarovalnice Slovenica Življenje

Naziv razkritja	Vsebina razkritja
Naložbena dejavnost v letu 2006	Naložbe iz lastnih virov, naložbe iz sredstev kritnega sklada življenjskih zavarovanj in življenjskih zavarovanj z naložbenim tveganjem
Trajnostni razvoj zavarovalnice	Odgovornost do družbenega okolja, do strank, do delničarjev
Trženje življenjskih zavarovanj	Tržna mreža, komuniciranje s ciljnimi javnostmi

Vir: Podatki, povzeti iz Letnega poročila 2006, Slovenica Življenje, življenjska zavarovalnica d.d.

Letno poročilo 2006 Slovenice Življenje je za bralca dokaj pregledno. Poslovno poročilo ne zajema vseh zahtevanih razkritij, ki jih določa Sklep o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL 2007. Manjkajo razkritja o okoljevarstveni politiki

v zavarovalnici, pregled poslovanja po posameznih zavarovalnih vrstah z navedbo števila zavarovancev in števila sklenjenih zavarovanj ter izjava o skladnosti s kodeksom upravljanja. Izjava ni tako pomembna, saj popravek ZGD-1B določa, da mora skladno s kodeksom upravljanja delovati uprava tiste zavarovalnice, s katerimi vrednostnimi papirji se trguje na organiziranem trgu.

V razkritju, ki govori o poslovnih usmeritvah, so predstavljeni tudi v kolikšni meri so se uresničili zastavljeni cilji za poslovno leto 2006, česar druge zavarovalnice po večini ne razkrivajo. Dosedanji in pričakovani razvoj predstavlja razkritja o razvoju in značilnostih posameznih zavarovalnih produktov, nikjer pa ni moč zaslediti morebitne raziskave in razkritij o investicijskih vlaganjih. Pomembni poslovni dogodki po koncu leta so predstavljeni samo v razkritjih k računovodskim izkazom.

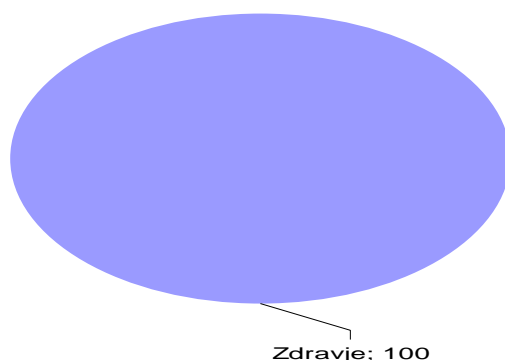
Kot nekaj drugih zavarovalnic tudi Slovenica Življenje v svojem poročilu razkriva naložbeno dejavnost. Prikaz loči na naložbe iz lastnih virov, na naložbe iz sredstev kritnega sklada, oblikovanega za kritje zavarovalnih pogodb z določenimi jamstvi – kritni sklad življenjskih zavarovanj in na naložbe iz sredstev kritnega sklada, oblikovanega za kritje zavarovalnih pogodb, vezanih na enote investicijskih skladov, pri katerih zavarovanec prevzema naložbeno tveganje. V segmentu trajnostnega razvoja predstavi odgovornost do posameznih interesnih skupin (družbenega okolja, strank, delničarjev). V tem kontekstu poročajo tudi o odgovornosti do zaposlenih, vendar tega ne obravnavam kot prostovoljno razkritje, saj je le to obvezen del poročanja po SKL 2007. Tudi poglavje trženje življenjskih zavarovanj zajema tako obvezna kot prostovoljna razkritja. Kot prostovoljna razkritja lahko opredelim predstavitev tržne mreže in način komuniciranja s ciljnim javnostmi.

4.10 Predstavitev Vzajemne, zdravstvene zavarovalnice, d. v. z.

Vzajemna zdravstvena zavarovalnica, d. v. z., (Vzajemna) deluje od leta 1999. Družba nima statusno pravne oblike delniške družbe, ampak so njeni lastniki njeni zavarovanci. V letu 2006 je zbrala 218,8 milijona evrov bruto premije, njen tržni delež je znašal 13,6 %. Konec leta je bilo v Vzajemni 264 zaposlenih.

Slika 9 prikazuje strukturo portfelja zavarovalnice Vzajemna glede na bruto obračunano premijo v letu 2006.

Slika 9: Struktura portfelja zavarovalnice Vzajemna glede na bruto obračunano premijo 2006 (v %)

Vir: Statistični zavarovalniški bilten 2007, str. 34

V tabeli 16 so prikazana obvezna razkritja skladno z določili SKL 2007.

Tabela 16: Analiza razkritij po SKL 2007 zavarovalnice Vzajemna

Razkritje	Naziv razkritja
Splošno gospodarsko okolje	Gospodarske razmere in Poslovno okolje
Poslovne usmeritve (dolgoročni cilji in uresničenje predvidenih)	Poslovne aktivnosti – Strateški razvojni program in doseganje poslovnih ciljev
Pregled poslovanja (oris zavarovalnih vrst)	Zavarovanost in škode v letu 2006
Finančni rezultat	Analiza uspešnosti poslovanja Vzajemne – Finančni rezultat
Finančni položaj	Analiza uspešnosti poslovanja Vzajemne – Finančni položaj
Ukrepi za obvladovanje tveganj	Upravljanje s tveganji
Delničarji	Člani družbe
Dosedanji in pričakovani razvoj (raziskave in investicijska vlaganja)	Načrti za prihodnost
Podružnice in aktivnosti v tujini	Razvoj poslovne mreže
Zaposleni	Poslovne aktivnosti – Upravljanje s človeškimi viri v Vzajemni
Člani uprave in nadzornega sveta	Organi vodenja in upravljanja v letu 2006
Informacijska podpora	Poslovne aktivnosti – Informatika
Okoljevarstvene informacije	Ni razkritja
Izjava o skladnosti s kodeksom upravljanja	Osnovni podatki o družbi
Pomembni poslovni dogodki po koncu leta	Ni razkritja
Razmerja z obvladujočo družbo	Ni razkritja

Vir: Podatki, povzeti iz Letnega poročila 2006, Vzajemne, d. d.

V tabeli 17 so predstavljena prostovoljna razkritja zavarovalnice Vzajemna.

Tabela 17: Prikaz prostovoljnih razkritij zavarovalnice Vzajemna

Naziv razkritja	Vsebina razkritja
Analiza uspešnost poslovanja	Naložbene aktivnosti; Vračilo matematičnih rezervacij oziroma rezervacij za starost in drugih zavarovalno – tehničnih rezervacij upravičencem

Vir: Podatki, povzeti iz Letnega poročila 2006, Vzajemne, d. d.

Letno poročilo 2006 Vzajemne je za bralca pregledno. Poslovno poročilo ne zajema vseh zahtevanih razkritij, ki jih določa Sklep o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL 2007. Manjkata razkritji o okoljevarstveni politiki v zavarovalnici in pomembnejših dogodkih, ki so se zgodili po koncu poslovnega leta. Zaradi statusno pravne oblike podjetja je razkritje o razmerju z obvladujočo družbo nesmiselno.

Razkritje o poslovnih usmeritvah vsebuje tudi predstavitev uresničenih ciljev za poslovno leto 2006, kar po večini v letnih poročilih drugih zavarovalnic ni navedeno. Oris in rezultati poslovanja po posameznih zavarovalnih vrstah so podani zelo nepregledno. Razkritje je podano samo opisno, ni prikazanih grafikonov, ki bi bralcu omogočili hiter prelet rezultatov. Prav tako ni navedenih razkritij o številu zavarovancev in številu sklenjenih zavarovanj.

Ker Vzajemna nima statusno pravne oblike delniške družbe, njeno letno poročilo ne more vsebovati razkritja o delničarjih. Skladno s tem prikazujejo razdelek o članih družbe, v katerem opredeljujejo kdo in pod kakšnimi pogoji je lahko član Vzajemne.

V razkritjih o prihodnosti je moč zaslediti konkretne projekte, ki se bodisi že izvajajo, bodisi pa se bodo šele začeli, njihove nosilce in predvidene časovne okvire zaključkov posameznih projektov. Razkritje je v primerjavi z drugimi zavarovalnicami zelo konkretno, kar ni nujno označiti kot slabost. Zadovoljili so tudi zahtevi po razkritju o Izjavi o skladnosti s kodeksom upravljanja z navedbo, da uprava pri svojem poslovanju ne uporablja nobenih posebnih kodeksov.

V sklopu analize uspešnosti poslovanja Vzajemna predstavi prostovoljna razkritja, tako kot nekatere zavarovalnice, tudi naložbene aktivnosti ter razkrije način vračila matematičnih rezervacij oziroma rezervacij za starost in drugih zavarovalno-tehničnih rezervacij upravičencem, ki jih je morala skladno z novelo Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ-H) in sklepom AZN vrniti upravičencem.

4.11 Predstavitev NLB Vita, Življenjske zavarovalnice, d. d.

NLB Vita, Življenjska zavarovalnica, d. d., (NLB Vita) deluje od leta 2003. Njena delničarja sta KBC Insurance NV, Leuven, Belgija, s 50 odstotnim deležem in Nova Ljubljanska banka, d. d., Ljubljana, s prav tako 50 odstotnim deležem. V letu 2006 je zbrala 30,6 milijona evrov bruto premije, njen tržni delež je znašal 1,9 %. Ob koncu leta je bilo v NLB Viti 22 zaposlenih.

Slika 10 prikazuje strukturo portfelja zavarovalnice NLB Vita glede na bruto obračunano premijo v letu 2006.

Slika 10: Struktura portfelja zavarovalnice NLB Vita glede na bruto obračunano premijo 2006 (v %)

Vir: Statistični zavarovalniški bilten 2007, str. 26

V tabeli 18 so prikazana obvezna razkritja skladno z določili SKL 2007.

Tabela 18: Analiza razkritij po SKL 2007 zavarovalnice NLB Vita

Razkritje	Naziv razkritja
Splošno gospodarsko okolje	Poročilo o poslovanju NLB Vite, d. d. – Splošno gospodarsko okolje; Zavarovalništvo
Poslovne usmeritve (dolgoročni cilji in uresničenje predvidenih)	Poslovne usmeritve
Pregled poslovanja (oris zavarovalnih vrst)	Pregled poslovanja
Finančni rezultat	Pregled poslovanja
Finančni položaj	Finančni položaj
Ukrepi za obvladovanje tveganj	Ukrepi za obvladovanje zavarovalnih tveganj
Delničarji	Predstavitev družbe – Ustanovitev in lastništvo
Dosedanji in pričakovani razvoj (raziskave in investicijska vlaganja)	Oris razvoja zavarovalnice
Podružnice in aktivnosti v tujini	Ni razkritja

Razkritje	Naziv razkritja
Zaposleni	Zaposleni
Člani uprave in nadzornega sveta	Predstavitve družbe – Organi družbe
Informacijska podpora	Oris razvoja zavarovalnice
Okoljevarstvene informacije	Ostalo
Izjava o skladnosti s kodeksom upravljanja	Ni razkritja
Pomembni poslovni dogodki po koncu leta	Računovodsko poročilo – Pomembnejši dogodki po datumu bilance stanja
Razmerja z obvladujočo družbo	Predstavitve družbe – Kapitalske povezave

Vir: Podatki, povzeti iz Letnega poročila 2006, NLB Vite, Življenjske zavarovalnice, d. d.

Letno poročilo 2006 NLB Vite je za bralca pregledno. Poslovno poročilo zajema vsa zahtevana razkritja, ki jih določa Sklep o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL 2007. Manjkata sicer razkritji o podružnicah in izjava o skladnosti s kodeksom poslovanja, vendar sta nepomembni, saj družba v razdelku o ustanovitvi in lastništvu opredeli, da posluje samo na eni lokaciji, izjava o skladnosti s kodeksom poslovanja pa za družbe, s katerih vrednostnimi papirji se ne trguje na organiziranem trgu ni potrebna. Poročilo ne zajema prostovoljnih razkritij.

Razkritje o poslovnih usmeritvah ne vsebuje pregleda uresničenih ciljev za leto 2006, tako kot pri večini drugih zavarovalnic. Oris zavarovalnih vrst poleg skope predstavitev vsebuje tudi število zavarovancev in število sklenjenih zavarovanj. Finančni rezultat je zajet v poglavju o pregledu poslovanja, kjer so podrobneje predstavljeni prihodki, odhodki, stroški in poslovni izid. V primerjavi z drugimi razkritji letnega poročila NLB Vite so dobro predstavljeni ukrepi za obvladovanje tveganj. V poglavju oris razvoja zavarovalnice skopo razkrijejo informacijsko podporo in investicijska vlaganja. Okoljevarstvena informacija je podana z izjavo, da se zavarovalnica ne ukvarja z ekološko sporno dejavnostjo.

4.12 Povzetek ugotovitev analize razkritij v letnih poročilih slovenskih zavarovalnic za poslovno leto 2006

V specialističnem delu sem se omejila na preučevanje razkritij v letnih poročilih zavarovalnic za leto 2006 v skladu z določili SKL 2007 in ugotavljala prisotnost prostovoljnih razkritij.

Najprej povzemam rezultate raziskave o načinu in vrsti predstavljenih razkritij v skladu z določili SKL 2007. Razkritje o splošnem gospodarskem okolju je predstavljeno v vseh letnih poročilih. Nekatere zavarovalnice so opredelile tudi konkurenčno okolje in vplive na njihovo poslovanje.

Segment poslovnih usmeritev po večini zajema poslanstvo, vizijo, vrednote in cilje. Nekatere predstavijo tudi kratkoročne cilje, zelo redko je zaslediti razkritja v kolikšni meri so se uresničili cilji za poslovno leto, za katero se poroča, in kaj je na njihovo realizacijo oziroma nerealizacijo vplivalo.

Lahko rečem, da je pregled poslovanja pri vseh letnih poročilih predstavljen s preobširnimi teksti. Pregledne tabele ali grafi bi bistveno bolj pripomogli k transparentnosti tega razkritja. Pri veliki večini je zaslediti tudi pomanjkljiva razkritja, saj SKL 2007 določa, da to razkritje vsebuje tudi podatke o številu zavarovancev in številu sklenjenih zavarovanj. V segmentu, kjer zavarovalnice prikažejo finančni rezultat, ni posebnosti. Vse namreč opisno ali grafično opredelijo bilančno strukturo.

Finančni položaj zavarovalnice predstavljajo na različne načine. Nekatere o tem pišejo v pregledu poslovanja, spet druge temu razkritju namenijo svoje poglavje. Pri nekaterih je v tem segmentu zaslediti razkritje o naložbeni politiki zavarovalnice, kar sem v analizi opredelila kot prostovoljno razkritje.

Razkritja o obvladovanju tveganj so prisotna v vseh letnih poročilih, vendar so predstavljena različno dobro. Skupni imenovalec pa je najti v njihovi vsebini. Povzamem lahko, da premalo, ali pa sploh nič, predstavijo ukrepe za obvladovanje posameznih tveganj, saj je po večini zaslediti le navedbe tveganj, s katerimi tveganji se zavarovalnica srečuje in njihove značilnosti.

V segmentu poročanja o delničarjih manjkajo predvsem informacije, ki bi bile namenjene delničarjem oziroma potencialnim investitorjem, saj so razkritja v zvezi s tem zelo skromna, največkrat je navedena le lastniška struktura kapitala.

Dosedanji in pričakovani razvoj v nekaterih letnih poročilih pomeni predstavitev in razvoj posameznih zavarovalnih vrst. Samo dve zavarovalnici razkrijeta tudi raziskave, ki so jih v obravnavanem obdobju izvedli sami ali z zunanjimi izvajalci.

Podružnice in aktivnosti v tujini so razkrite skladno s prisotnostjo zavarovalnice na slovenskem trgu ali tujih trgih. Tiste, ki so prisotne na več lokacijah, to razkrijejo, druge tovrstno razkritje ne navajajo.

Razkritja v zvezi z zaposlenimi so prisotna v vseh letnih poročilih. Njihov prikaz je različno obsežen. Nekatere prikažejo samo zakonska določila (število zaposlenih in izobrazbena struktura), druga dodajajo še razkritja o izobraževanju, zaslediti pa je tudi razkritje o skrbi za zaposlene zunaj delovnega časa, dodatne ugodnosti, ki jih nudi zavarovalnica zaposlenim, in kako je poskrbljeno za varnost pri delu. V analizi sem dodatna razkritja poleg števila zaposlenih in izobrazbene strukture opredelila kot prostovoljna razkritja.

Člani uprav in nadzornih svetov so skladno z določilom SKL 2007 predstavljeni v vseh letnih poročilih. V samo enem pa je bilo zaslediti tudi njihovo akademsko in strokovno usposobljenost.

Razkritje o informacijski podpori je najti v različnih delih letnih poročil. Predstavljeno je različno obširno, nekje je zaslediti navedbo o prihodnjih razvojnih projektih, nekje pa samo katere sisteme uporabljajo za izvajanje dejavnosti.

Razkritje, ki velikokrat ni navedeno v preučevanih letnih poročilih, je okoljevarstvena informacija. Res je dejavnost zavarovalnic naravnana tako, da velikih vplivov na okolje ne izvaja, se pa zagotovo da opredeliti odnos zaposlenih do okolja. V nobenem poročilu ni predstavljeno razkritje na tak način, kot ga v teoriji predstavljam v zadnjem delu poglavja 3.2.3, ki govori o posebnostih razkritij, ki so veljale za zavarovalnice do konec leta 2006 .

Največja pomanjkljivost proučevanih poslovnih poročil zavarovalnic pa je v predstavitvi izjave o skladnosti s kodeksom upravljanja. Verjetno gre razlog iskati v zelo pozni objavi v zakonskem aktu, SKL 2007, po katerem se zavarovalnice glede poročanja ravnaajo. Čeprav je isto določilo navedeno tudi v ZGD-1, ki je bilo objavljeno eno leto pred objavo SKL 2007, pa očitno s strani pripraviljalcev poročil ni bil zaznan. Sama sem sicer pri analiziranju letnih poročil manjkajoče razkritje ocenila kot nerelevantno, saj je 01. 07. 2008 v popravku ZGD-1B to razkritje doživelo popravek. Izjava o skladnosti s kodeksom upravljanja je potrebna za tiste družbe, s katerih vrednostnimi papirji se trguje na organiziranem trgu. Nekatere zavarovalnice so določilo zakona razumele tako, da so navedle, da se ravnaajo v skladu z zavarovalnim kodeksom.

Pomembni poslovni dogodki po koncu poslovnega leta so prav tako zahtevano razkritje po SKL 2007. Nekatere zavarovalnice ga sploh ne navajajo, pri nekaterih je to razkritje moč zaslediti samo v računovodskem delu letnega poročila, večina pa jih razkritje predstavi v poslovnem delu. Podobno kot za razkritje o pomembnih poslovnih dogodkih po koncu poslovnega leta velja tudi za potrebno razkritje o razmerju z obvladujočo družbo.

Skladno z opredelitvijo problema specialističnega dela, ki pravi, da je na področju prostovoljnih razkritij v letnih poročilih slovenskih zavarovalnice še veliko možnosti za razvoj, so tudi zaključki analize.

Od skupno desetih analiziranih poročil, jih šest zavarovalnic v svojih poročilih navaja tudi prostovoljna razkritja. Največkrat je zaslediti razkritje, ki predstavlja komuniciranje z interesnimi skupinami. Tu po večini zajamejo vse interesne skupine, s katerimi zavarovalnica pri svojem poslovanju prihaja v stik. Predstavljeno poglavje se skriva pod različnimi naslovi kot npr. družbena odgovornost, odgovornost do družbenega okolja, trajnostni razvoj, vendar je vsebina enaka.

Naslednje razkritje, ki se v poročilih pojavlja na različnih mestih, je razkritje naložbene politike. Nekatere zavarovalnice to razkritje prikazujejo v sklopu razkritja, ki govori o finančnem rezultatu, druge temu razkritju namenijo svoje poglavje. Razkritje je predstavljeno na različne načine, še vedno pa je vse preveč tekstovnih nepreglednih zapisov, ki bralcu onemogočijo hiter pregled.

Sistem vodenja kakovosti so v svojih poročilih predstavile tri zavarovalnice. Prisotnost prostovoljnega razkritja je v korelaciji s prisotnostjo omenjenega sistema v zavarovalnici. V poročilih dveh zavarovalnic je zaslediti razkritje o skrbi za varnost pri delu, v enem poročilu pa na različne načine zavarovalnica prikaže odnos do zaposlenih.

Nenazadnje se v analiziranih poročilih dveh zavarovalnic pojavlja tudi prostovoljno razkritje o trženju storitev. Razkritja zelo podrobno predstavljata tako posamezne strateške partnerje, kot vrste in način trženja posameznih storitev oziroma zavarovalnih produktov.

Zaključim lahko, da je vsebina prostovoljnih razkritij enaka. Predvsem zavarovalnice, ki s svojimi poročili ne zadovoljujejo le zakonskih zahtev, s prostovoljnimi razkritji nagovarjajo različne interesne skupine. Zaslediti je predvsem poročanja oziroma razkritja, ki krepijo ugled zavarovalnice v družbi (npr. izpostavijo svoj poslovni uspeh). Primerov, ki bi razkrivali poslovni neuspeh oziroma morebitne nevarnosti, ki bi utegnile zavarovalnico prikazati v slabi luči, pa po pričakovanjih ni zaslediti. V tem kontekstu imam v mislih razkrivanje informacij o morebitnih pričakovanih tožbah oziroma tožbah v teku, recimo s konkurenco ali zaposlenimi. Navkljub nekaterim poskusom širšega poročanja pa so letna poročila še vedno pripravljena za zadovoljevanje zakonskih podlag in nikakor ne za komuniciranje z različnimi interesnimi skupinami. Skladno s to ugotovitvijo zavarovalnice tudi ne čutijo potrebe po dodatnih oziroma prostovoljnih razkritjih. Razlog gre verjetno pripisati dejstvu, da je že sam nabor zakonsko predpisanih razkritjih zelo velik in na nek način duši inovativnost pripravljalcev poročil.

Slovenske zavarovalnice sledijo trendom pri razkrivanju informacij v letnih poročilih, vendar pri tem niso enotne ter niso pripravljene razkriti vseh informacij, ki bi jih uporabniki želeli poznati. Lahko trdimo, da so pripravljenci letnih poročil pri razkrivanju informacij morda preveč previdni ali celo neodgovorni do bralcev letnih poročil.

4.13 Povzetek rezultatov časnika Finance v »tekmovanju« Najboljše letno poročilo 2006

Tekmovanje za najboljše letno poročilo 2006 je potekalo že osmo leto. Med zmagovalci se izmenjujejo poslovno odlična, večinoma borzna podjetja, ki morajo svojo kakovost vsako leto znova upravičiti. To pomeni, da recept poročanja iz prejšnjega leta ne sme ostati enak, pač pa je potrebno vsako leto znova prevetrili tako vsebino kot komuniciranje (Horvat, 2007a, str. 1).

Letna poročila za leto 2006 so tekmovala v dveh kategorijah, in sicer:

- družbe, ki so zavezane k uporabi MSRP,
- druge družbe (družbe, ki ne uporabljajo MSRP).

Skladno s to razdelitvijo so podelili dve glavni nagradi. Izbirali pa so tudi nagrade v različnih segmentih letnih poročil. Tako so izbrali:

- najboljše letno poročilo med finančnimi ustanovami,
- najboljše poslovno poročilo,
- najboljše računovodsko poročilo,
- najboljše letno poročilo v vidikih komuniciranja z javnostmi,
- najboljše letno poročilo o obvladovanju tveganj,
- najboljše letno poročilo v analizi poslovanja in načrtih,
- najboljše letno poročilo pri trajnostnem razvoju/okoljskem oziroma družbenem poročanju.

Tabela 19 prikazuje razvrstitev letnih poročil finančnih ustanov po skupnem seštevku točk. Vsako letno poročilo je lahko doseglo največ 1000 točk. Med finančnimi ustanovami je bila najboljša NKBM, ki je po navedbah Horvatove (2007c, str. 1) naredila velik pozitiven zasuk v poročanju, saj je znala kakovostno poročati o vsem in hkrati ločiti pomembno od nepomembnega. Zavarovalnica Triglav se je uvrstila na tretje mesto med finančnimi ustanovami, medtem ko na skupni listi po seštevku točk med prvih petnajst najboljših ni zaslediti nobene zavarovalnice.

Rezultate izbiranja najboljšega poročila prikazujem zato, ker na nek način odsevajo trende pri razkrivanju informacij v letnih poročilih. Ocenjevalci imajo za vsak segment svoje kriterije, ki podajo predstav o kakovosti in načinu predstavljenih informacij.

Tabela 19: Razvrstitev letnih poročil finančnih ustanov po skupnem seštevku točk

<i>Finančna ustanova</i>	<i>Število točk</i>
NKBM, d. d.	835
KD Holding, finančna družba, d. d.	776
Zavarovalnica Triglav, d. d.	721
Banka Celje, d. d.	709
SKB, d. d.	707

Vir: Krka je absolutna zmagovalka, Pošta Slovenije presenečenje (Horvat, 2007c, str. 5).

Po Horvatovi (2007b, str. 1-5) povzemam izsledke ocenjevalcev letnih poročil 2006, ki sovpadajo z ugotovitvami moje analize. Čeprav je komisija ocenjevala tako zavarovalnice kot vsa ostala podjetja, gre v pomanjkljivostih in prednostih posameznih segmentov zaslediti enak trend poročanja. Komisija je ocenjevala celostno podobo letnih poročil, pri čemer se njihovi komentarji nanašajo na obvezne dele letnih poročil in ne na prostovoljna razkritja.

V letnih poročilih 2006 je mogoče zaslediti dobro razčlenjena poglavja o upravljanju s tveganji, pri tistih družbah, ki se s tem dejansko ukvarjajo. V teh poročilih so predstavljene kakovostne ocene ogroženosti družb od posameznih glavnih tveganj, interne metodologije ocenjevanja tveganj, ukrepi za obvladovanje glavnih tveganj ter organi, ki se s tveganji ukvarjajo. Druga skupina družb je v glavnem navedla predvsem finančna tveganja ter povzela teorijo s tega področja, niso pa razkrili modelov in notranjih ukrepov za obvladovanje omenjenih tveganj. Pri tretji skupini družb pa področje upravljanja s tveganji ni posebej razdelano in te informacije ni zaslediti.

Analiza poslovanja je osrednji del poslovnega poročila. Družbi da prave informacije o preteklem poslovanju, primerjavo z načrti in vzroke za odstopanja. Ugotovitev ocenjevalca tega segmenta letnih poročil je bila, da nekatere družbe v svojih letnih poročilih premalo ali pa sploh ne vzpostavijo povezave odstopanj od načrtov. Dobra analiza je predstavljena tudi z učinkovitimi preglednicami in grafi, ne pa z obsežnimi teksti, tako kot analizo poslovanja predstavlja tudi večina zavarovalnic in po mnenju ocenjevalca tudi večina drugih družb.

Družbe v povprečju na področju družbenega poročanja niso posebej domiselne. V tem delu poročila ne gre predstavljati le razkritij o izobrazbeni strukturi zaposlenih, o izpolnjevanju okoljskih predpisov, pač pa tudi presegati zakonska določila. Razkritja, večja od minimalnega, so lahko politika družbe, ki povečuje pripadnost zaposlenih, motiviranost, njihov razvoj, zadovoljstvo in podobno. Tega v letnih poročilih za leto 2006 ni najti. Družbe večinoma razkrivajo dobrodelne dejavnosti ali zneske sponzorstev in donacij.

ZAKLJUČEK

Do konca leta 2006 so poleg obveznih splošnih razkritij, ki so veljala za vse gospodarske subjekte in sta jih opredeljevala ZGD-1 in SRS, za poročanje v slovenskih zavarovalnicah pomembna tudi posebna razkritja, ki so določena v SRS 32 – Računovodske rešitve v zavarovalnicah ter Sklepu o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic SKL 2007. Od leta 2007 pa morajo zavarovalnice po sklepu AZN svoja poročila pripravljati po MSRP in SRS 32 je kot strokovni okvir prenehal veljati. Prav tako pa morajo še vedno upoštevati SKL 2007, ZGD in ostale zakone ter pravila.

Obvezna razkritja v letnih poročilih torej določa zakonodaja. Prostovoljna razkritja so razkritja, ki so zunaj računovodskih izkazov in jih ne zahtevajo računovodski standardi, zakoni in drugi predpisi.

Avtorji, katerih ugotovitve povzemam v specialističnem delu, so prostovoljna razkritja razdelili na tri vrste, in sicer so lahko računovodske, neračunovodske in strateške narave. V okviru vsake vrste pa je možnih veliko področij, kjer se lahko dodatno razkriva.

Podjetje lahko uporablja vrsto medijev, s katerimi lahko vzpostavi komunikacijo z javnostjo. Prostovoljna razkritja so zelo zastopana v tiskanih medijih, pa tudi v letnih poročilih podjetij ter drugod. Mediji se med seboj razlikujejo po verodostojnosti, to pa pomeni, da dajejo uporabniki informacij posameznemu viru različno težo.

Pri razkrivanju informacij je treba poudariti, da morajo biti informacije uporabne, čeprav prinašajo stroške, ki presegajo njihovo uporabnost. Prav tako morajo biti zanesljive in ne smejo zavajati uporabnika. Uporabne informacije morajo ponujati možnost, da uporabniki s pravilnim odločanjem prinašajo korist gospodarstvu kot celoti.

Prostovoljna razkritja pridobivajo na pomenu predvsem zaradi prizadevanj podjetij, da se na trgu uveljavijo oziroma da zadovoljijo uporabnike letnega poročila. Zato je pomembno, da podjetje dobro pozna svoje interesne skupine.

Cilji, ki sem jih želela predstaviti v specialističnem delu, so bili v okviru raziskave tudi uresničeni. Predstavila sem pomen, vrste, pravne in strokovne okvire ter značilnosti v letnih poročilih slovenskih zavarovalnic. Prav tako sem v analitičnem delu primerjala razkritja v poslovnih poročilih slovenskih zavarovalnic za leto 2006 po določilih SKL 2007 ter ugotavljala prisotnost prostovoljnih razkritij.

V raziskavi sem potrdila svojo osnovno trditev, da na področju razkritij proučevanih slovenskih zavarovalnic ni bistvenih odstopanj. Prav tako se je v raziskavi potrdila domneva, da v preučevanih letnih poročilih ne bom našla vseh razkritij, ki jih določa SKL 2007, in da je še veliko prostora za prostovoljna razkritja.

LITERATURA IN VIRI

1. Boncelj, J. (1983). *Zavarovalna ekonomika*. Maribor: Založba Obzorja.
2. Bijelić, M. (1998). *Zavarovanje in pozavarovanje*. Ljubljana: Art agencija za Slovenico.
3. Fialka, J. (2006). MSRP na področju zavarovalništva. *Bančni vestnik*. Letnik 55, št. 10, str. 51-53.
4. Gatsi, J. G. & Debrah, E. (2005). A study of Incentives and Benefits of Voluntary. *Disclosure in the Extractive Industry by Companies Listed on the London Stock Exchange*. Najdeno 17. maja 2008 na spletnem naslovu [http://www.handels.gu.se/epc/archive/00004762/01/Gartchie Gatsi + Debrah IA.pdf](http://www.handels.gu.se/epc/archive/00004762/01/Gartchie_Gatsi_+Debrah_IA.pdf)
5. Gray, R., Owen, D. & Adams, C. (1996). *Accounting & Accountability: Changes and Challenges in Corporate Social and Environmental Reporting*. London: Prentice Hall Europe.
6. Horvat, T. (2002). *Kritična analiza razkritij v letnih poročilih slovenskih podjetij*. Doktorska disertacija. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
7. Horvat, T. (2003). Prostovoljna razkritja v letnem poročilu in njihova povezava z obveznimi razkritji. Ljubljana: *Revizor XIV* (2), str. 61 – 92.
8. Horvat, T. (2004). Učinkovit prikaz razkritij v letnem poročilu za presojanje uspešnosti poslovanja podjetja. Ljubljana: *Revizor XV* (2), str. 24 – 53.
9. Horvat, T. (2007a, 11. november). Najboljši znajo ločiti pomembno od nepomembnega. *Časnik Finance*. Najdeno 17. maja 2008 na spletnem naslovu <http://www.finance.si/195927>.
10. Horvat, T. (2007b, 11. november). Komisija o novih receptih za poročanje 2007. *Časnik Finance*. Najdeno 17. maja 2008 na spletnem naslovu <http://www.finance.si/195932>.
11. Horvat, T. (2007c, 11. november). Krka je absolutna zmagovalka, Pošta Slovenije preseneča. *Časnik Finance*. Najdeno 17. maja 2008 na spletnem naslovu <http://www.finance.si/195930>.
12. Ivanjko, Š. (1999). *Uvod v zavarovalno pravo*. Maribor: Pravna fakulteta.
13. Jerič, M. (2004). *Razkrivanje informacij v letnih poročilih*. 2 str. Najdeno 17. maja 2008 na spletnem naslovu http://www.socius.si/si/knjiznica/upravljanje_podjetij/402/article.html.
14. Kavčič, S. (1997). Računovodske informacije za zunanje uporabnike. *Zbornik referatov 29. Simpozija o sodobnih metodah v računovodstvu in poslovnih financah*. Portorož: Zveza ekonomistov Slovenije, Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.

15. Končina, M.(1992). Možnosti preobrazbe zavarovalnic v tržne subjekte in pomembne naložbene dejavnike. *Slovenska ekonomska revija*. Ljubljana: str. 312 - 316.
16. *Letno poročilo 2006*. (2007). Novo mesto: Zavarovalnica Tilia, d. d., 136 str. Najdeno 17. maja 2008 na spletnem naslovu http://www.zav-tilia.si/media/pdf/podjetje/uspeh/porocila/LP_2006.pdf.
17. *Letno poročilo 2006*. (2007). Ljubljana: Zavarovalnica Triglav, d. d., 220 str. Najdeno 17. maja 2008 na spletnem naslovu <http://www.triglav.si/pokazi.asp?id=1410>.
18. *Letno poročilo 2006*. (2007). Ljubljana: Adriatic Slovenica, zavarovalna družba, d. d., 132 str. Najdeno 17. maja 2008 na spletnem naslovu <http://www.adriatic-slovenica.si/bin?bin.svc=obj&bin.id=20704>.
19. *Letno poročilo 2006*. (2007). Ljubljana: Vzajemna, zdravstvena zavarovalnica, d. v. z., 72 str. Najdeno 23. junija 2008 na spletnem naslovu http://www.vzajemna.si/uploaded/pdf/letnaporocila/vzajemna_lp_2006.pdf.
20. *Letno poročilo 2006*. (2007). Ljubljana: Generali, Zavarovalnica, d. d., 100 str. Najdeno 30. junija 2008 na spletnem naslovu http://www.ajpes.si/JOLP/podjetje_pdf_view.asp?segment=RLP&keyword=RLP&jezik=SL&stPor=1.
21. *Letno poročilo 2006*. (2007). Ljubljana: Merkur zavarovalnica, d. d., 117 str. Najdeno 30. junija 2008 na spletnem naslovu http://www.ajpes.si/JOLP/podjetje_pdf_view.asp?segment=RLP&keyword=RLP&jezik=SL&stPor=1.
22. *Letno poročilo 2006*. (2007). Maribor: Grawe, Zavarovalnica, d. d., 216 str. Najdeno 30. junija 2008 na spletnem naslovu http://www.ajpes.si/JOLP/podjetje_pdf_view.asp?segment=RLP&keyword=RLP&jezik=SL&stPor=1.
23. *Letno poročilo 2006*. (2007). Ljubljana: Slovenica Življenje, življenjska zavarovalnica, d. d., 149 str. Najdeno 30. junija 2008 na spletnem naslovu <http://www.kd-zivljenje.si/bin?bin.svc=obj&bin.id=16BE92A2-B133-BDCB-3291-FC3E0A57D250>.
24. *Letno poročilo 2006*. (2007). Ljubljana: NLB Vita, Življenjska zavarovalnica, d. d., 127 str. Najdeno 30. junija 2008 na spletnem naslovu http://www.ajpes.si/JOLP/podjetje_pdf_view.asp?segment=RLP&keyword=RLP&jezik=SL&stPor=1.
25. Meek, G. K., Roberts, C. B. & Gray, S. J. (1995). Factors Influencing Voluntary Annual Report Disclosures by U.S., U.K., and Continental European Multinational Corporations. Washington: *Journal of International Business Studies*, Third Quarter. 18 str. Najdeno 17. maja 2008 na spletnem naslovu <http://proquest.umi.com/pqdweb?did=9091818&sid=21&Fmt=3&clientId=70262&RQT=309&VName=PQD&cfc=1>.

26. *Mednarodni računovodski standardi*. Najdeno 17. maja 2008 na spletnem naslovu <http://www.rmc.si/MSRPVeljavni.html>.
27. Novak, M. (2007). Glavne značilnosti računovodskega poročanja na podlagi MSRP. Maribor: Management. Univerza v Mariboru. str. 345-361. Najdeno 17. julija 2008 na spletnem naslovu http://www.fm-kp.si/zalozba/ISSN/1854-4231/2_345-361.pdf.
28. Pavliha, M. (2000). *Zavarovalno pravo*. Ljubljana: Gospodarski vestnik.
29. Pirš, A. (2000). *Transportno zavarovanje*. Portorož: Fakulteta za pomorstvo in promet.
30. Planinšič, G. (2005). *Prostovoljna razkritja v letnem poročilu primer podjetja Marles hiše Maribor*. Diplomsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
31. *Poslovno poročilo 2006*. (2007). Maribor: Zavarovalnica Maribor. d. d., 66 str. Najdeno 17. maja 2008 na spletnem naslovu https://www.zav-mb.si/fileadmin/dokumenti/letna_porocila/2006/2006LPPoslovni_del_01.pdf.
32. Ramaswami, N. (2001). *Voluntary Disclosures and the Role of Product Market Competition: A study of Disclosures in Press Releases by U.S. Companies*. 185 str. Najdeno 17. maja 2008 na spletnem naslovu <http://www.library.unsw.edu.au/~thesis/adt-NUN/uploads/approved/adt-NUN20021217.142851/public/02whole.pdf>.
33. Sklep o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL 2007 (2007). *Uradni list RS* (št. 28/2007, 29. marec 2007). Najdeno 17. maja 2008 na spletnem naslovu <http://www.a-zn.si/slo/client/default.asp?r=-1&n=287&p=content>.
34. Slapničar, S. (2005). Kako poročati o družbeni odgovornosti. *Revija Manager*. Najdeno 25. avgusta 2008 na spletnem naslovu http://www.finance.si/manager.php?go=arhiv&srcTit=&srcArt=&srcAuth=slapni%E8ar&srcRoot=0&d_f=20050101&d_t=20051231&act=art&id=897907.
35. Slovenski računovodski standardi. (2005). *Uradni list RS* (št. 118/2006, 27. december 2005).
36. *Statistični zavarovalniški bilten 2007*. (2007). Slovensko zavarovalno združenje. Ljubljana.
37. Thill J. V., & Bovee Courtland, L. (1996). *Excellence in Bussiness Communication*. New York: McGraww-Hill.
38. Turk, I., Kavčič, S., Kokotec-Novak, M., Koželj, S., Melavc, D. & Odar, M. (1999). *Finančno računovodstvo*. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.
39. Turk, I. (2004). *Pojmovnik računovodstva, financ in revizij*. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev.
40. Vezjak, B. (2002). Zakonsko zahtevana razkritja v letnih poročilih. *Revizor XIII* (10). Ljubljana. str. 29 – 48.

41. Werrecchia, R. E., (1983). Discretionary Disclosur. *Journal of Accounting and Economics*. Najdeno 25. avgusta 2008 na spletnem naslovu http://www.sciencedirect.com/science?_ob=ArticleListURL&method=list&ArticleListID=781583286&sort=d&view=c&acct=C000050221&version=1&urlVersion=0&userid=10&md5=9f21ef8b82b5120cfbb990b3c3d40ac1.
42. Zakon o gospodarskih družbah. (2006). *Uradni list RS*. (št. 42/2006, 19. april 2006).
43. Zakon o zavarovalništvu. (2007). *Uradni list RS*. (št. 102/2007, 09. november 2007). Najdeno 15. julij 2008 na spletnem naslovu <http://www.dz-rs.si/index.php?id=101&sm=k&q=Zakon+o+zavarovalni%C5%A1tvu&mandate=-1&unid=UPB|CA71B59683B81977C125738D003AC8CA&showdoc=1>.
44. Žnidarič, B. (2004). Dileme in perspektive preventivnega delovanja slovenskih zavarovalnic. *Teorija in praksa*. Ljubljana. str. 535-547.

PRILOGA

Opredelitev splošnih pojmov v zavarovalništvu

Zavarovanje je temeljna dejavnost zavarovalnic in pomeni ustvarjanje gospodarske varnosti z izravnavanjem gospodarskih nevarnosti (Boncelj, 1983, str. 14).

Po določbah 1. člena Zakona o zavarovalništvu je **zavarovalnica** pravna oseba s sedežem v Republiki Sloveniji, ki je pridobila dovoljenje Agencije za zavarovalni nadzor za opravljanje zavarovalnih poslov. Kot zavarovalne posle pa Zakon o zavarovalništvu v 2. členu navaja sklepanje in izvrševanje pogodb o premoženjskem in življenjskem zavarovanju ali pozavarovanju, razen obveznih socialnih zavarovanj.

Zavarovatelj ali zavarovalnica je podjetje, ki izvaja zavarovalno dejavnost. **Zavarovalec** oziroma sklenitelj zavarovanja je fizična ali prava oseba, ki z zavarovalnico sklene zavarovalno pogodbo in s tem prevzame obvezo plačila premije. **Zavarovanec** je tisti, čigar interes je zavarovan in mu pripadajo vse pravice iz sklenjene zavarovalne pogodbe.

Zavarovalna premija je znesek, ki ga zavarovanec plača zavarovalnici ob sklenitvi zavarovalne pogodbe za zaščito pred tveganji, ki ga ogrožajo, oziroma je plačilo za varnost, ki jo nudi zavarovalnica svojim zavarovancem (Bijelić, 1998, str. 6).

Zavarovalnina je dajatev iz zavarovalne pogodbe oziroma storitev zavarovalnice, ki je določena v zavarovalni pogodbi. Je širši pojem od odškodnine (Boncelj, 1983, str. 20).

Odškodnina pa je dajatev iz zavarovanja odgovornosti zavarovalnice tistim zavarovalcem ali upravičencem, pri katerih je nastal zavarovalni primer, na katerega se nanaša zavarovalna pogodba (Boncelj, 1983, str. 20).

Zavarovalna vsota predstavlja znesek, od katerega se določa zavarovalna premija. Ponavadi je to najvišji možni znesek, ki ga zavarovalnica izplača (Boncelj, 1983, str. 21).

Zavarovalni dogodek je dogodek, za katerega se zavarujemo. Pogosto je to škodni primer, za katerega dobimo izplačano zavarovalnino oziroma odškodnino (Boncelj, 1983, str. 22).

Zavarovalno tveganje je vsak nepričakovani škodni dogodek, ki ga prevzame v kritje zavarovalnica, v obsegu splošnih in posebnih pogojev ter s plačilom ustrezne premije (Boncelj, 1983, str. 22).

Poznamo tudi storitev **sozavarovanja**, kjer več zavarovalnic hkrati prevzame konkretno gospodarsko nevarnost oz. določeno tveganje, kjer veljajo za vse zavarovalnice enaki

zavarovalni pogoji in enaka zavarovalna premija, ki se porazdeli v sorazmerju z deleži prevzete nevarnosti (Boncelj, 1983, str. 22).

Pozavarovanje pa pomeni zunanjo izravnavo nevarnosti, kjer zavarovalnica tisti delež rizika, ki presega njen lastni delež, prenese na druge zavarovalnice, ki postanejo pozavarovalnice in jim s tem odstopi določen delež zavarovalne premije (Pirš, 2000, str. 25).